

Wykład:

INFLACJA

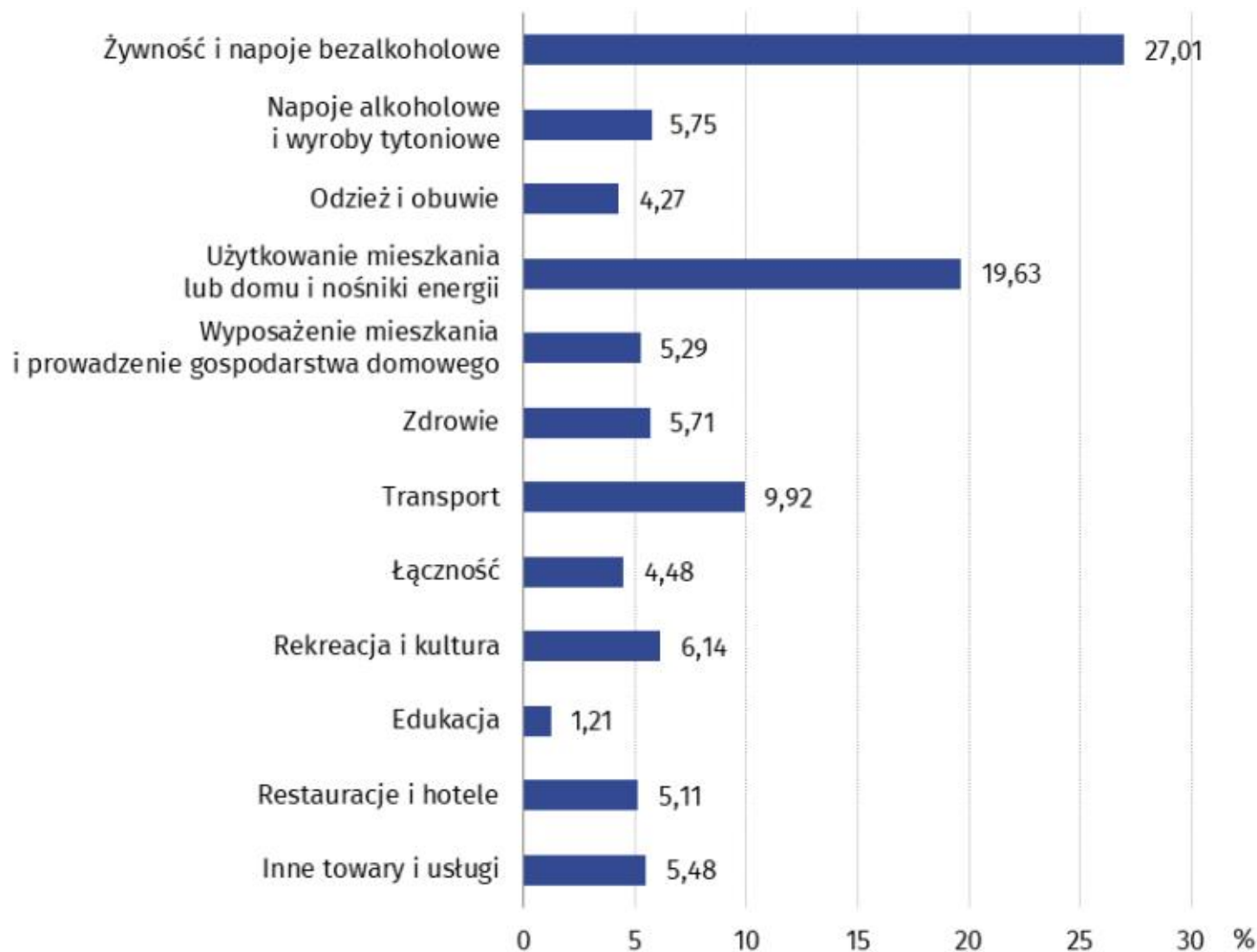
Inflacja - definicja

Inflacja – wzrost ogólnego poziomu cen
[spadek wartości pieniądza].

Deflacja – spadek ogólnego poziomu cen.

Dezinflacja – spadek tempa inflacji.

System wag stosowany w obliczeniach wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2023 r.

Źródło: GUS, 2023.

Ceny detaliczne towarów i usług konsumpcyjnych X 2022

WYSZCZEGÓLNIENIE	10 2022		
	10 2021= =100	12 2021= =100	09 2022= =100
OGÓŁEM	117,9	115,6	101,8
Żywność i napoje bezalkoholowe	122,0	117,9	102,7
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	109,9	109,4	100,8
Odzież i obuwie	107,0	107,6	103,2
Użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	128,7	125,0	101,5
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	112,4	111,9	101,2
Zdrowie	108,5	108,1	100,7
Transport	117,3	114,2	103,1
Łączność	103,3	103,6	100,0
Rekreacja i kultura	114,8	112,9	100,7
Edukacja	113,5	113,4	102,0
Restauracje i hotele	118,5	116,4	101,1
Inne towary i usługi	111,9	110,8	100,7

Węgiel Orzech II...

2 949,00 zł

Wyroby Węglowe ...

Bezpłatna dostawa

Źródło: GUS, 2022.

WYSZCZEGÓLNIENIE	09 2023		
	09 2022= =100	12 2022= =100	08 2023= =100
OGÓŁEM	108,2	105,1	99,6
Żywność i napoje bezalkoholowe	110,4	104,3	99,6
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	110,5	108,8	100,3
Odzież i obuwie	104,3	101,0	102,5
Użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	109,5	108,9	99,8
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	108,1	105,1	100,3
Zdrowie	106,1	104,2	97,4
Transport	97,2	94,5	97,1
Łączność	107,6	106,3	99,5
Rekreacja i kultura	108,6	106,3	98,5
Edukacja	111,1	108,3	104,9
Restauracje i hotele	112,0	108,6	100,7
Inne towary i usługi	110,0	107,8	100,2

Ceny detaliczne towarów i usług konsumpcyjnych IX 2023

Węgiel Orzech II
28MJ 30-50 mm
(przeznaczenie:
piece kaflowe,...
1689,00 zł

Źródło: GUS, 2023.

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych we wrześniu 2022 r. (IX 2021 = 100)

Żywność	120,0
w tym:	
Ryż	126,3
Mąka	147,7
Pieczyno	130,5
Makarony i produkty makarony	118,6
Mięso	122,7
w tym:	
Mięso wołowe	132,1
Mięso cielęce	114,9
Mięso wieprzowe	123,5
Mięso drobiowe	140,4
Wędliny	115,8
Ryby i owoce morza	120,8

Mleko, sery i jaja	123,6
w tym:	
Mleko	130,6
Jogurt, śmietana, napoje i desery mleczne	119,8
Sery i twarogi	126,1
Jaja	116,8
Oleje i tłuszcze	140,1
Tłuszcze roślinne	148,7
Tłuszcze zwierzęce	133,9
w tym masło	133,6
Owoce	111,6
Warzywa	108,8
Cukier	206,8

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych we wrześniu 2022 r. (IX 2021 = 100)

UŻYTKOWANIE MIESZKANIA LUB DOMU I NOŚNIKI ENERGII	129,9
w tym:	
Opłaty na rzecz właścicieli	117,5
Zaopatrywanie w wodę	103,3
Wywóz śmieci	108,2
Usługi kanalizacyjne	109,1
Nośniki energii	144,3
Energia elektryczna	105,1
Gaz	135,6
Opał	272,2
Energia ciepła	121,0

TRANSPORT	116,4
w tym:	
Środki transportu	109,4
w tym samochody osobowe	109,3
Paliwa do prywatnych środków transportu	118,3
Olej napędowy	133,1
Benzyna	112,0
Gaz ciekły i pozostałe paliwa do prywatnych środków transportu	110,6

ODZIEŻ I OBUWIE	107,0
w tym:	
Odzież	106,7
Obuwie	107,3

Źródło: GUS, 2022.

Rodzaje inflacji - wg tempa wzrostu cen w skali roku

do 5%

- inflacja pełzająca

5,1 - 10%

- inflacja krocząca

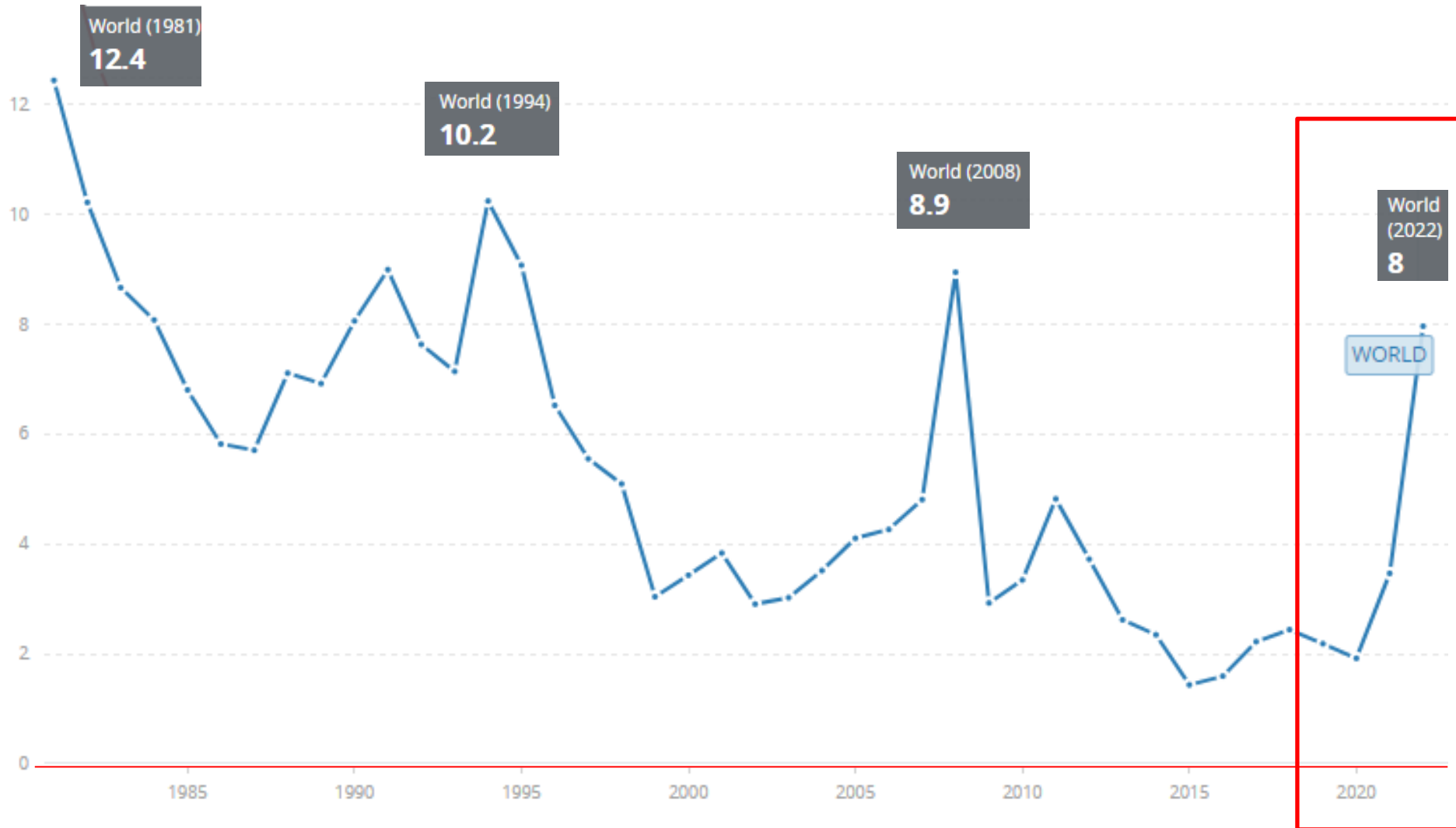
10,1 - 50% (ew. 10,1 - 100%)

- inflacja galopująca

pow. 50% (ew. pow. 100%)

- hiperinflacja

Stopa inflacji dla gospodarki światowej (CPI)

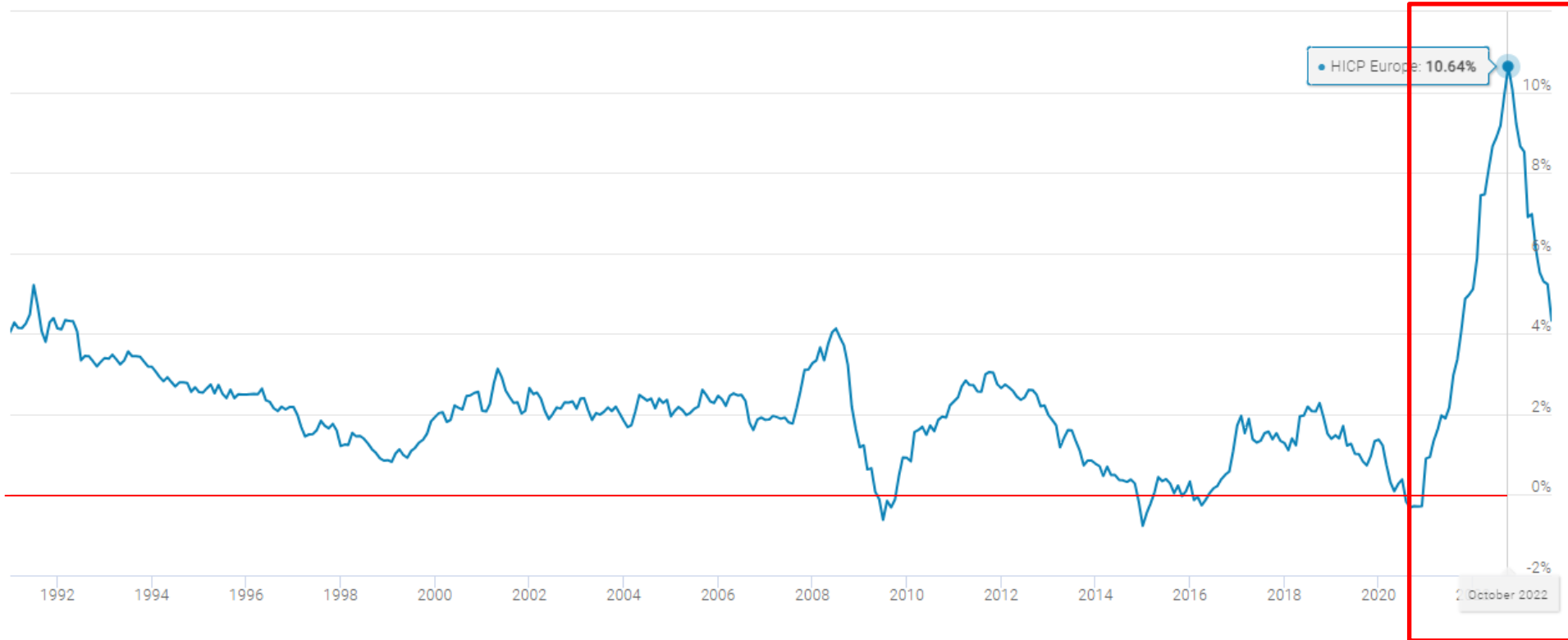

Stopa inflacji w USA

TRADINGECONOMICS.COM | U.S. BUREAU OF LABOR STATISTICS

Stopa inflacji dla UE (HICP)

Źródło: <https://www.global-rates.com/en/inflation/hicp/3/europe/> [3.11.2023].

Stopa inflacji w Chinach

TRADINGECONOMICS.COM | NATIONAL BUREAU OF STATISTICS OF CHINA

Źródło: <https://tradingeconomics.com/china/inflation-cpi> [3.11.2023].

Koszty inflacji (mikro)

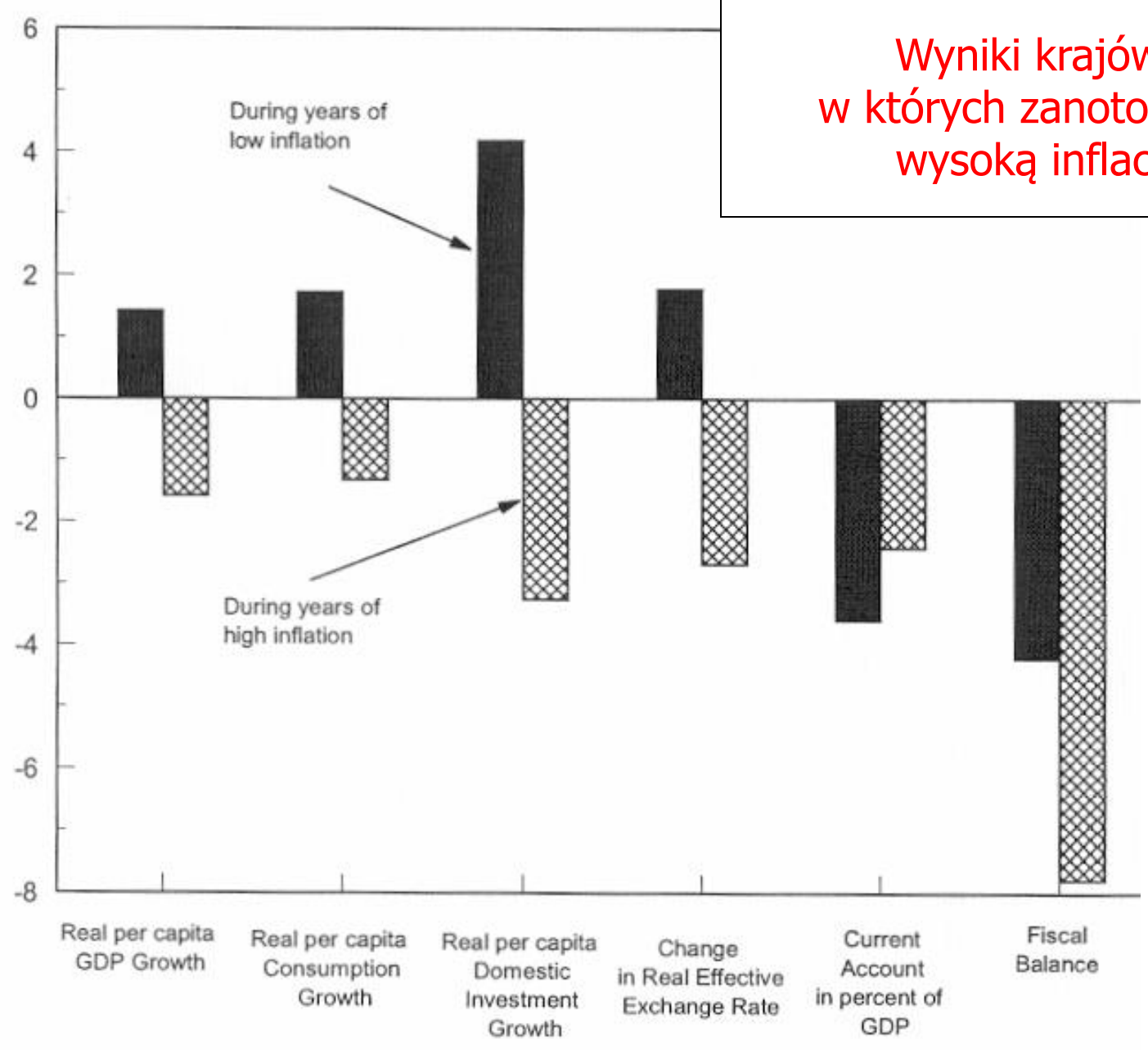
- ✓ straty posiadaczy gotówki
- ✓ koszty zmienianych kart dań
- ✓ koszty zdzieranych zelówek
- ✓ straty pożyczkodawców (przy stałym %)
- ✓ straty pożyczkobiorców (przy zmiennym %)
- ✓ straty firm mających słabą pozycję na rynku
- ✓ strata czasu (planowanie, inwestowanie, analizy)
- ✓ straty osób posiadających stałe dochody
- ✓ redystrybucja dochodów
- ✓ taksflacja

Koszty inflacji (makro)

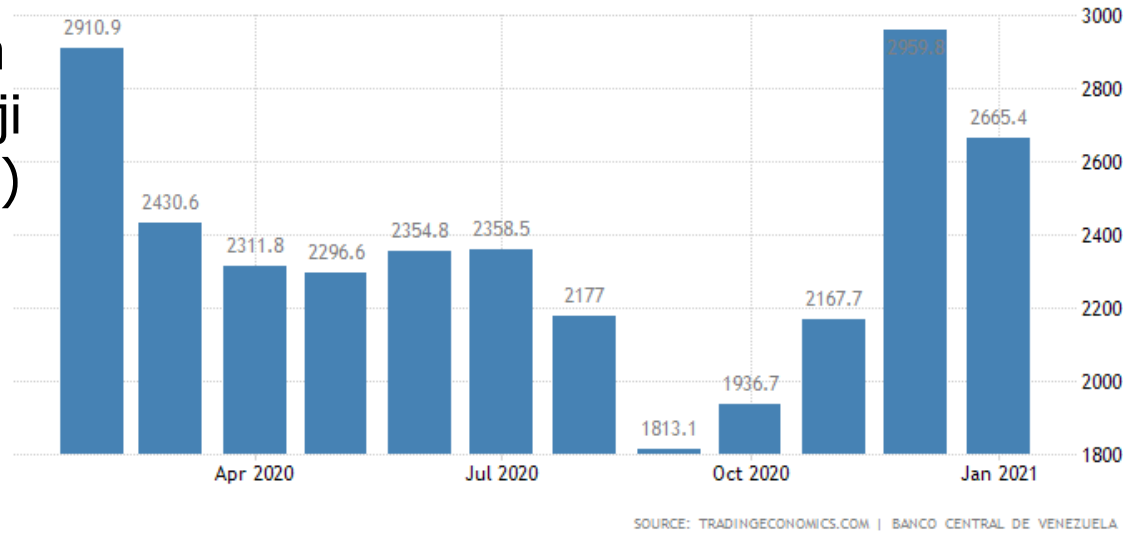
- ✓ spadek dochodów realnych
- ✓ wzrost nominalnych stóp %
- ✓ pojawienie się oczekiwań inflacyjnych
- ✓ zmniejszenie tempa wzrostu gosp. (w długim okresie)
- ✓ brak zaufania do walut

Wyniki krajów,
w których zanotowano
wysoką inflację

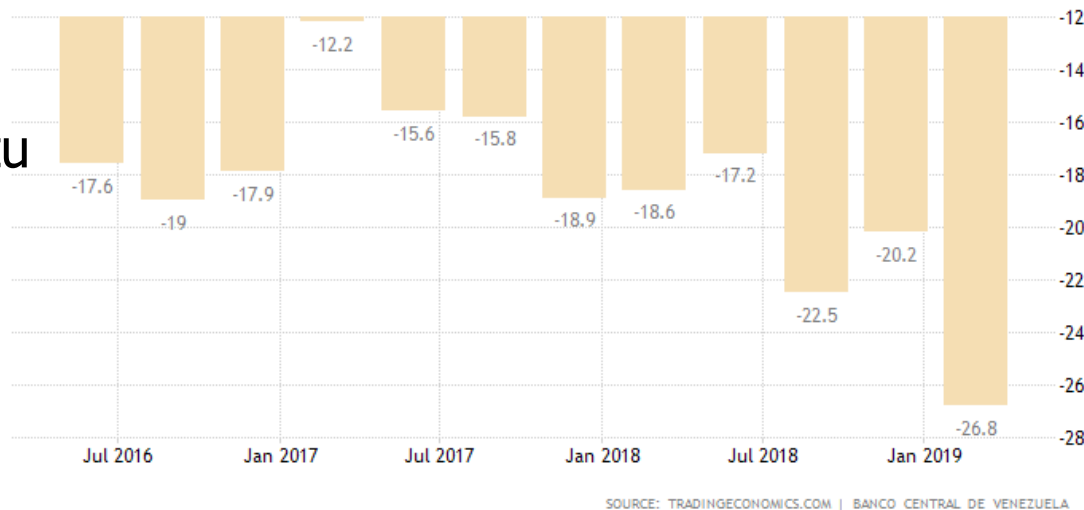

Inflacja i wzrost PKB w Wenezueli

Stopa inflacji (w %)

Stopa wzrostu PKB (w %)

Rok	Stopa inflacji (CPI) (w %)
2013	0,9
2012	3,7
2011	4,3
2010	2,6
2009	3,5
2008	4,2
2007	2,5
2006	1,0
2005	2,1
2004	3,5
2003	0,8
2002	1,9
2001	5,5
2000	10,1
1999	7,3
1998	11,8
1997	14,9
1996	19,9
1995	27,8
1994	32,2
1993	35,3
1992	43,0
1991	70,3
1990	585,8
1989	251,1

Stopa inflacji w Polsce, 1989-2022

2022	14,4
2021	5,1
2020	3,4
2019	2,3
2018	1,6
2017	2,0
2016	-0,6
2015	-0,9
2014	0,0

← dezinflacja

← deflacja

← hiperinflacja

Źródło: GUS, 2021.

Denominacja złotego w 1995

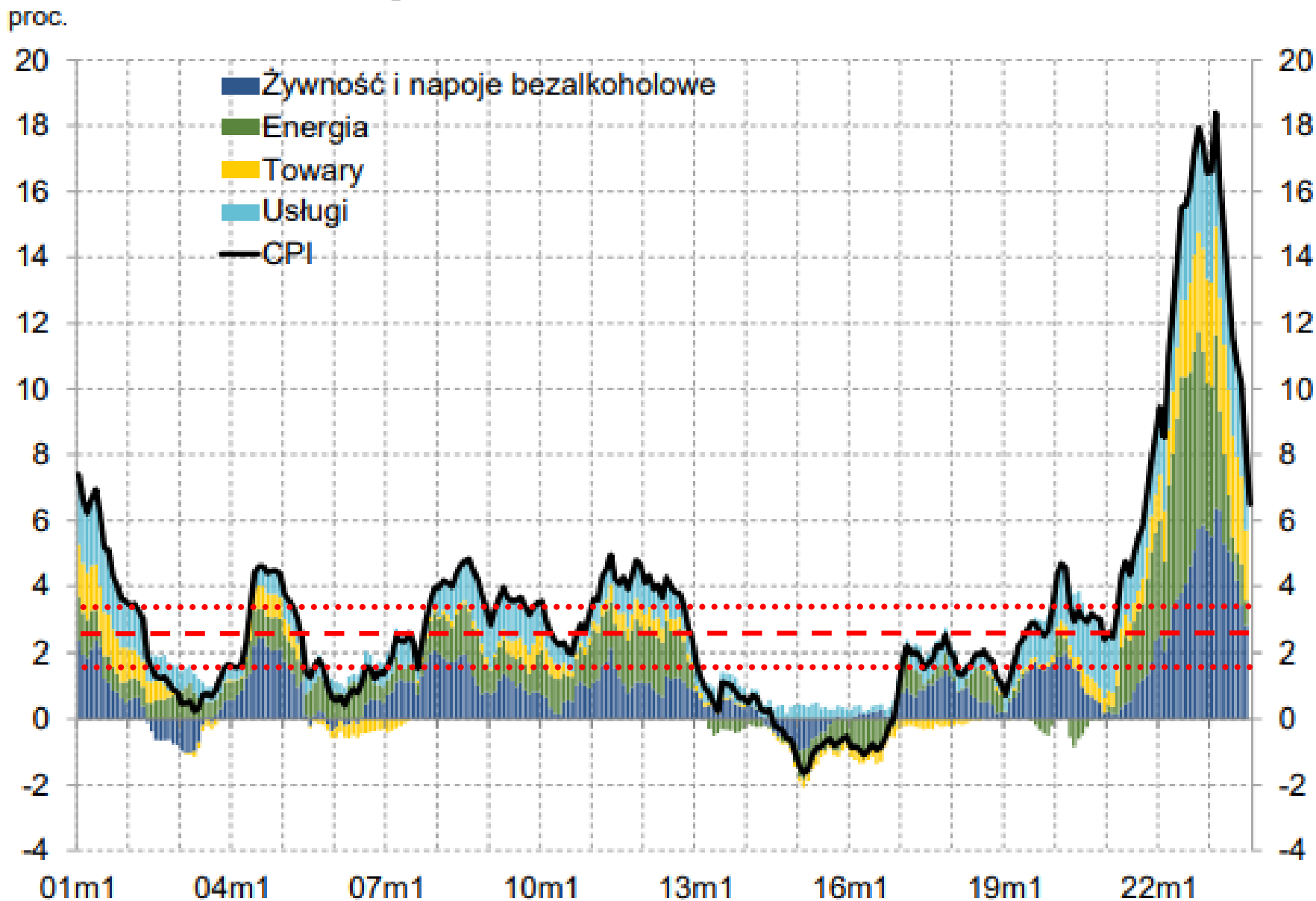
10000 zł = 1 nowy zł

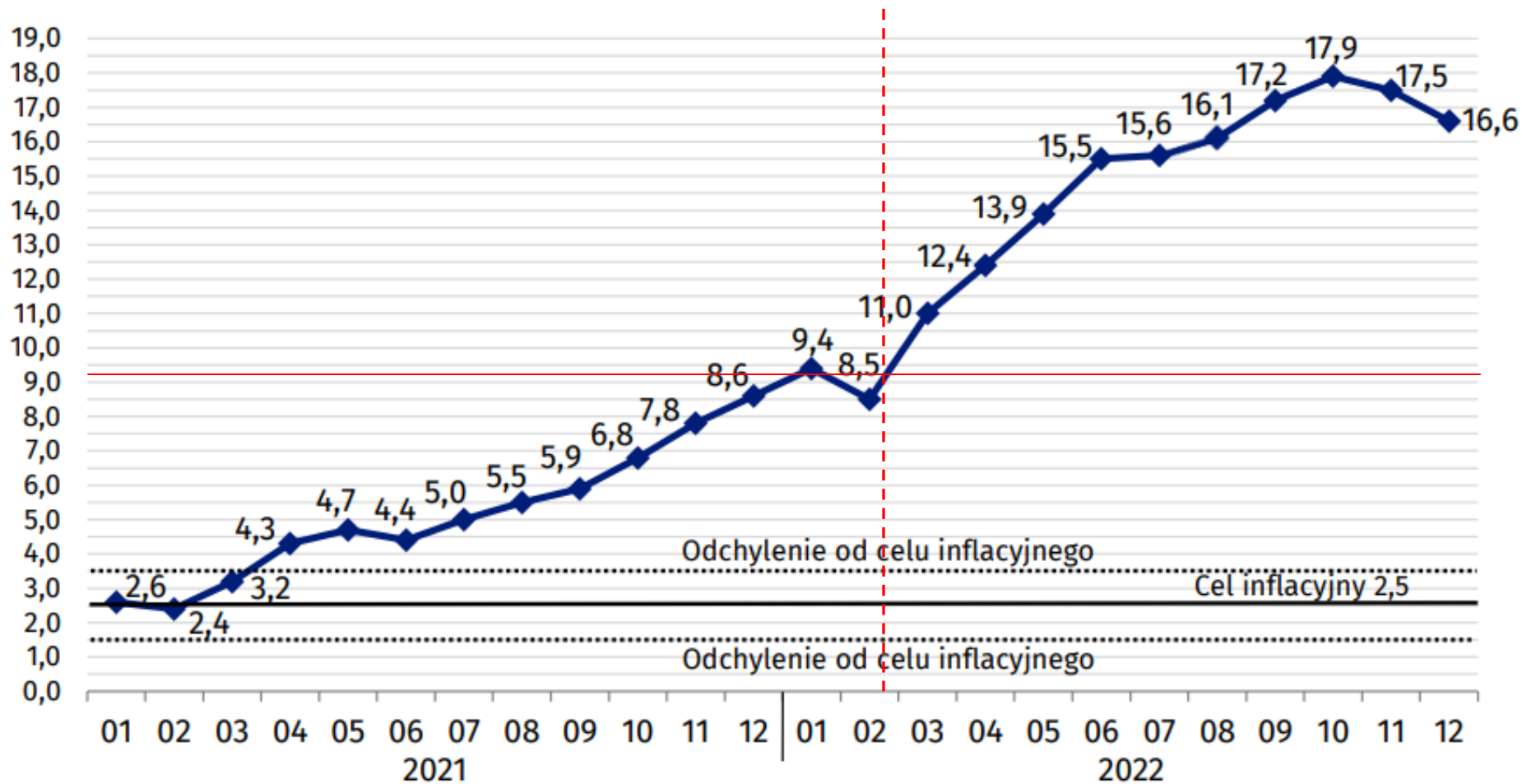
=

Zmiany CPI w Polsce, 2001-2023

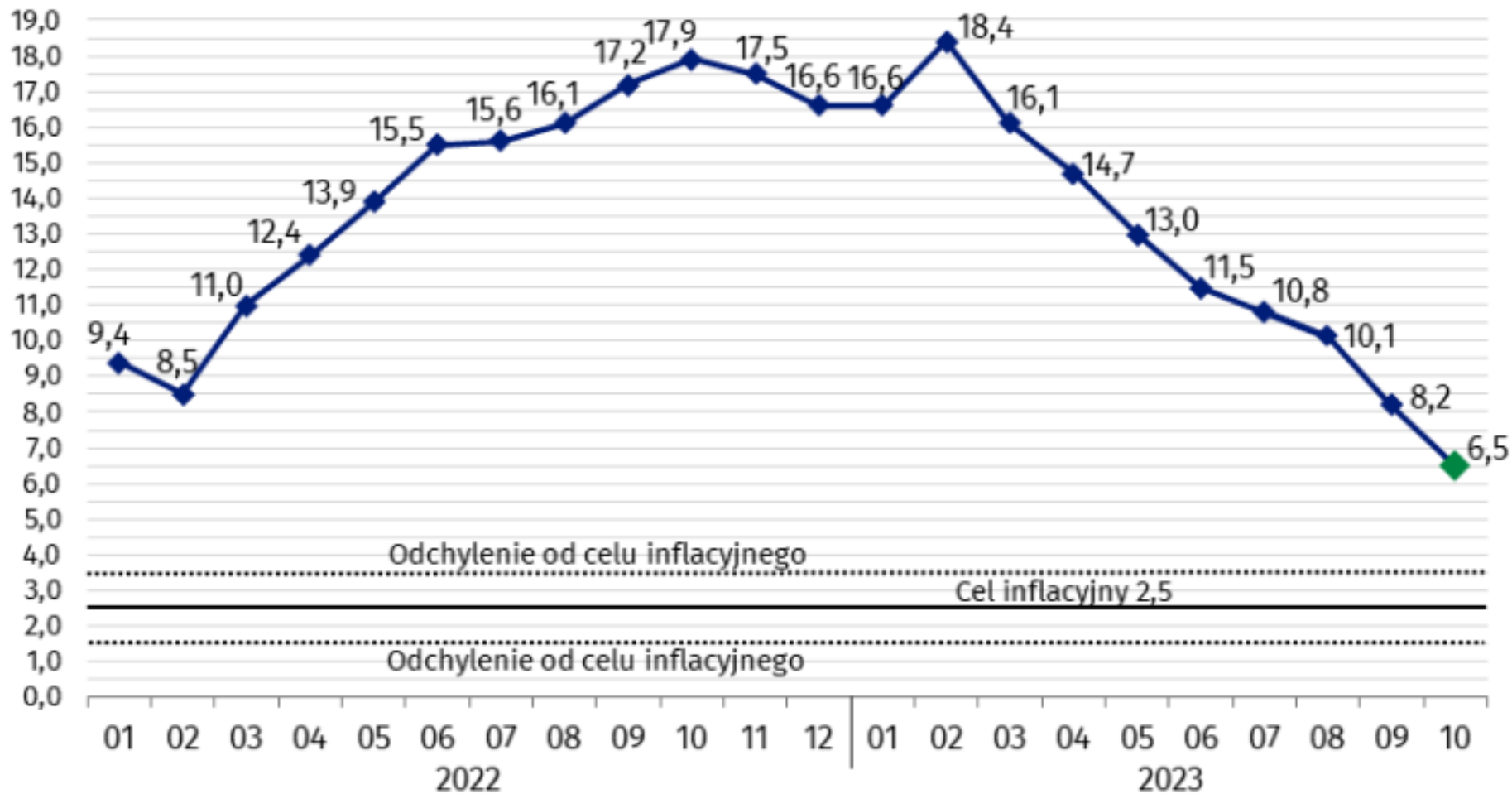

Stopa inflacji w Polsce, 2021 - 2022

Źródło: GUS, 2023.

Stopa inflacji w Polsce, 2022 - 2023

Rodzaje inflacji - wg przyczyn

Inflacja pchana przez koszty (*cost-push inflation*) - występuje wtedy, gdy cena jednego lub kilku zasobów ulega zwiększeniu oraz w sytuacji, gdy nałożone są ograniczenia na podaż jednego lub kilku zasobów.

Inflacja ciągniona przez popyt (*demand-pull inflation*) - występuje wtedy, gdy całkowita wielkość planowanych wydatków wzrasta szybciej niż całkowita wielkość produkcji.

Inflacja strukturalna (*structural inflation*) - występuje wtedy, gdy producenci nie są w stanie nadążyć za zmianami struktury popytu i pojawiają się niedobory najbardziej poszukiwanych produktów.

Koszty piekarni

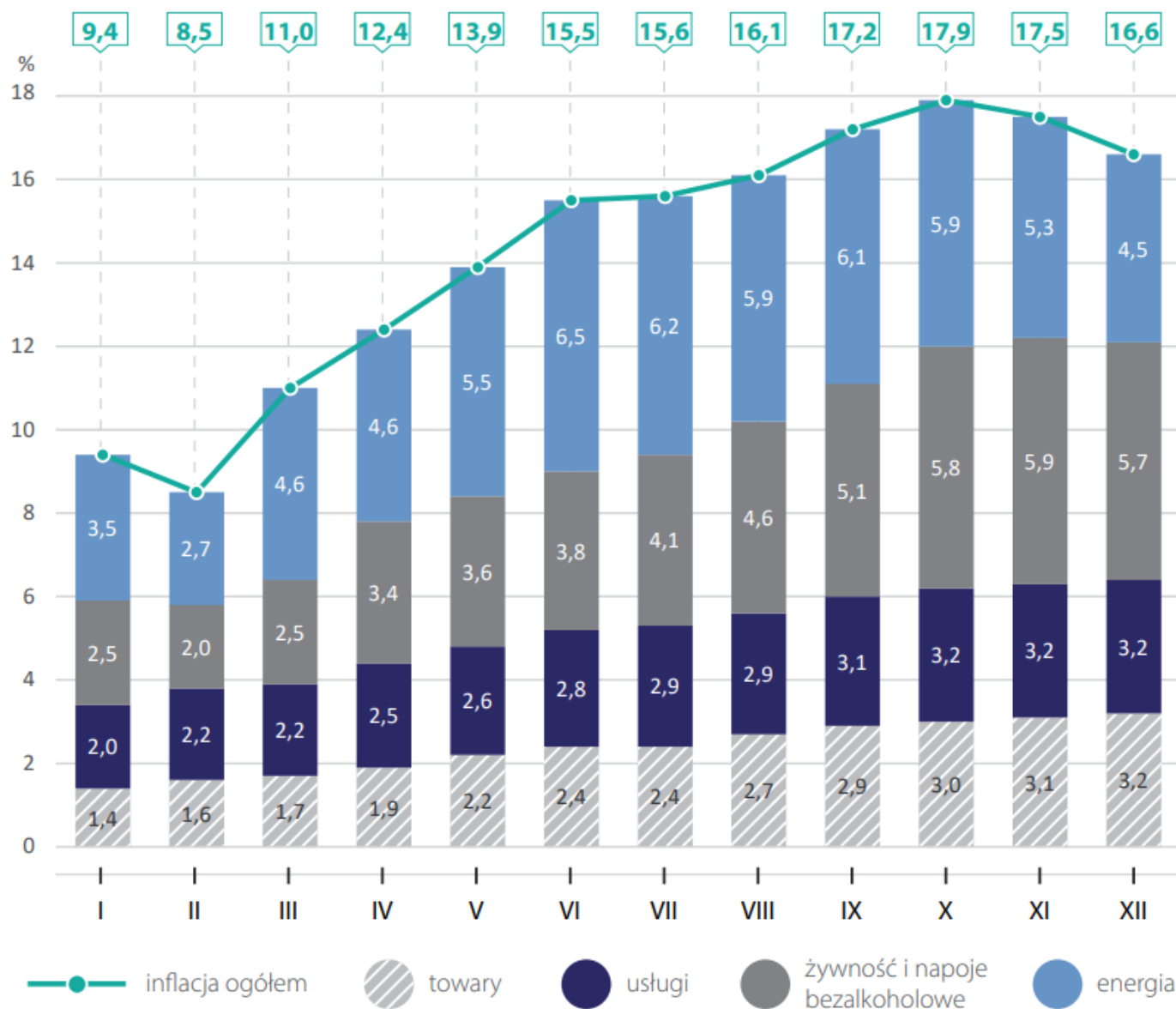
Prezes piekarni SPC Janusz Kazimierczuk: koszty energii wzrosły z **400 tys. zł** w grudniu 2021 r. do **2,3 mln zł** w lipcu 2022 r.

Prezes Spółdzielni Produkcyjno-Handlowej "Samopomoc Chłopska" w Kolbudach Wojciech Jaros: ostatni rachunek za gaz, jaki dostałem, opiewa na około **100 tys. zł** za miesięczne zużycie, a rok temu wynosił on **20 tys. zł**.

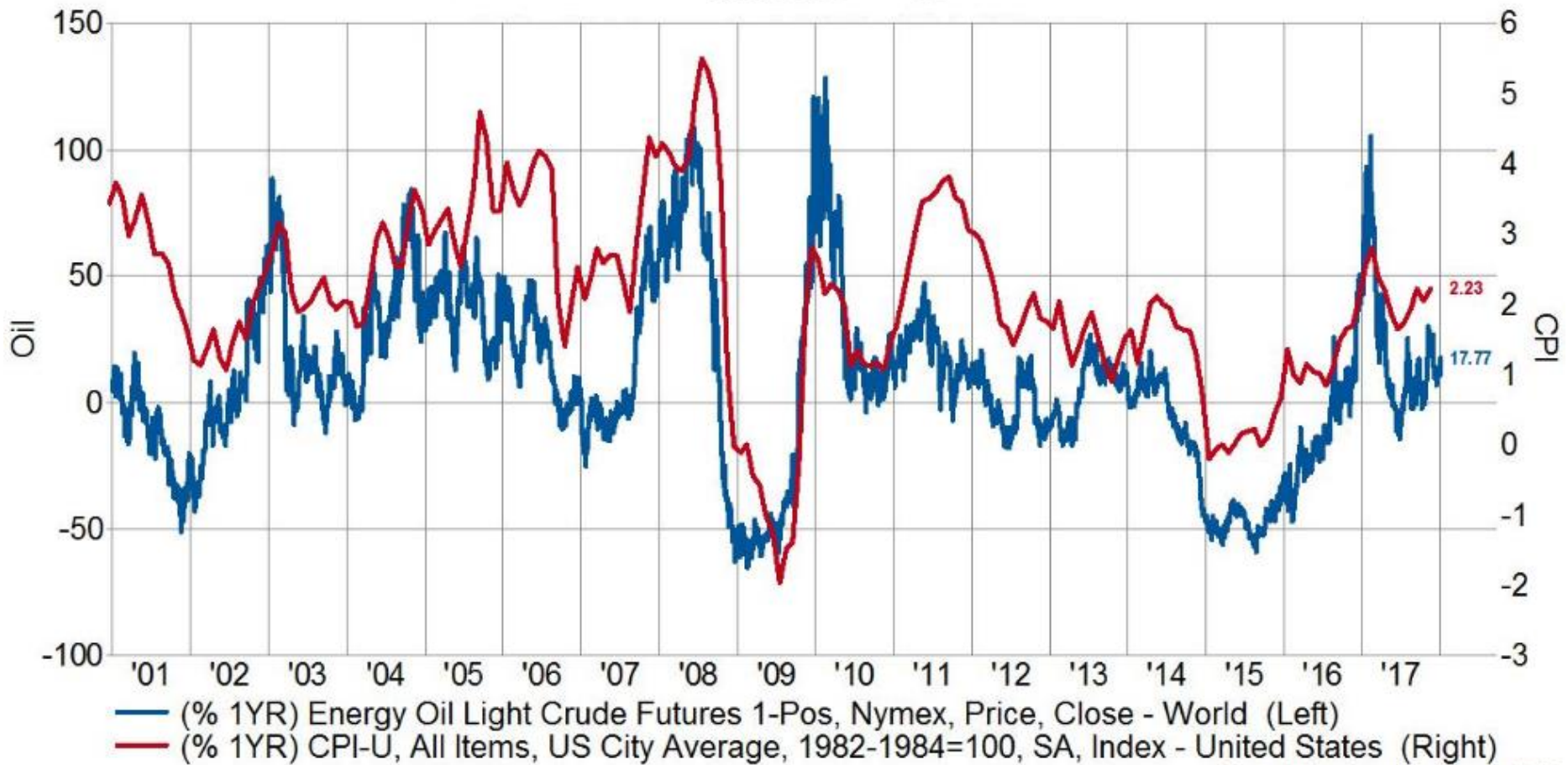
Tylko do końca roku będzie można kupić chleb wypiekany w znanej w Trójmieście piekarni "Bochen". Spółdzielnia pracy prowadząca firmę jest w stanie likwidacji. **Nie udźwignie rosnących kosztów produkcji i pracy.**

Wpływ zmian cen poszczególnych grup towarów i usług na wskaźnik inflacji w poszczególnych miesiącach 2022 r.

Źródło:
NIK, 2023.

Ceny ropy a inflacja w USA

Notowania cen ropy naftowej Brent w USD, 2000-2022

ROPA

2022-12-05 :

83,01 USD/baryłka **-2,97%** **-2,54**

ROPA

Kurs odniesienia: **88,26** (07-11-30)

Data początkowa: **2007-12-03**

Data końcowa: **2022-12-02**

Zmiana: **-3,07%**

Zmiana: **-2,71**

Minimum: **15,99** (20-04-22)

Maksimum: **147,50** (08-07-11)

Średni: **78,40**

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
4,2	3,5	2,6	4,3	3,7	0,9	0,0	-0,9	-0,6	2,0	1,6	2,3	3,4	5,1	14,4

Notowania cen ropy naftowej Brent w USD, 2022-2023

ROPA

88,03 USD/baryłka **-2,20%** **-1,98**

2023-10-26 21:38:00

szukaj profilu

Szukaj

ROPA

Kurs odniesienia: **93,42** (22-10-21)

Data początkowa: **2022-10-24**

Data końcowa: **2023-10-26**

Zmiana: **-3,65%**

Zmiana: **-3,41**

Minimum: **70,14** (23-03-20)

Maksimum: **99,53** (22-11-07)

Średni: **83,36**

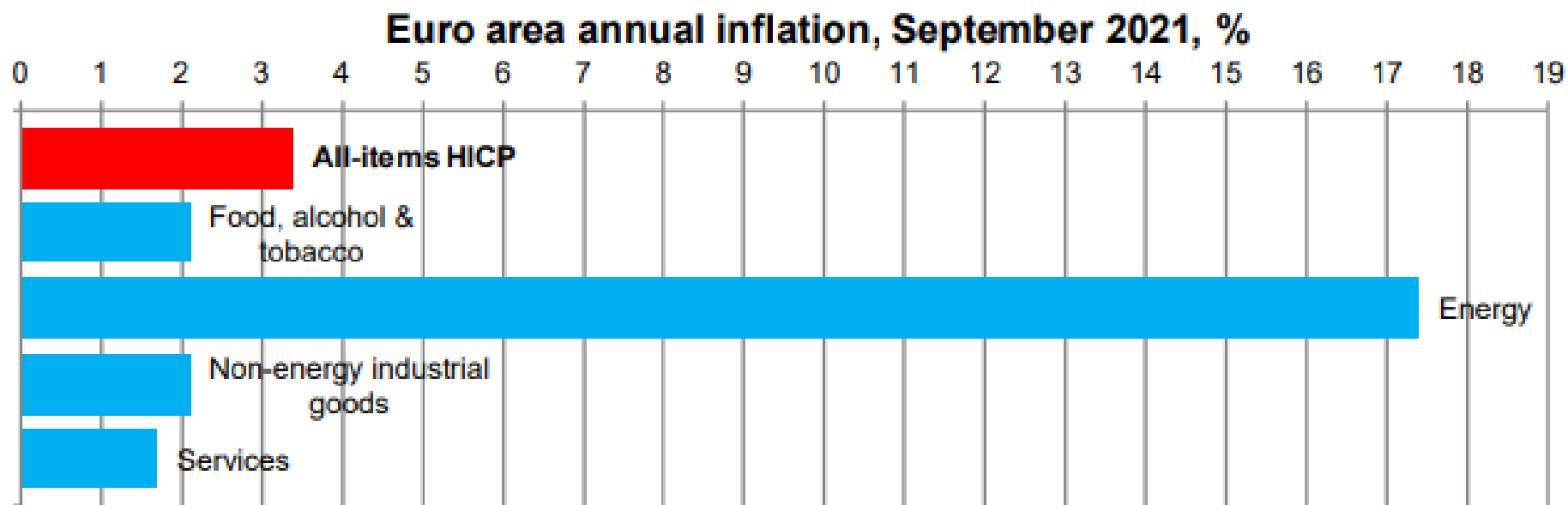
Ceny uprawnień do emisji CO2

Źródło: Trading Economics (2023), <https://tradingeconomics.com/commodity/carbon> [dostęp: 5.11.2023].

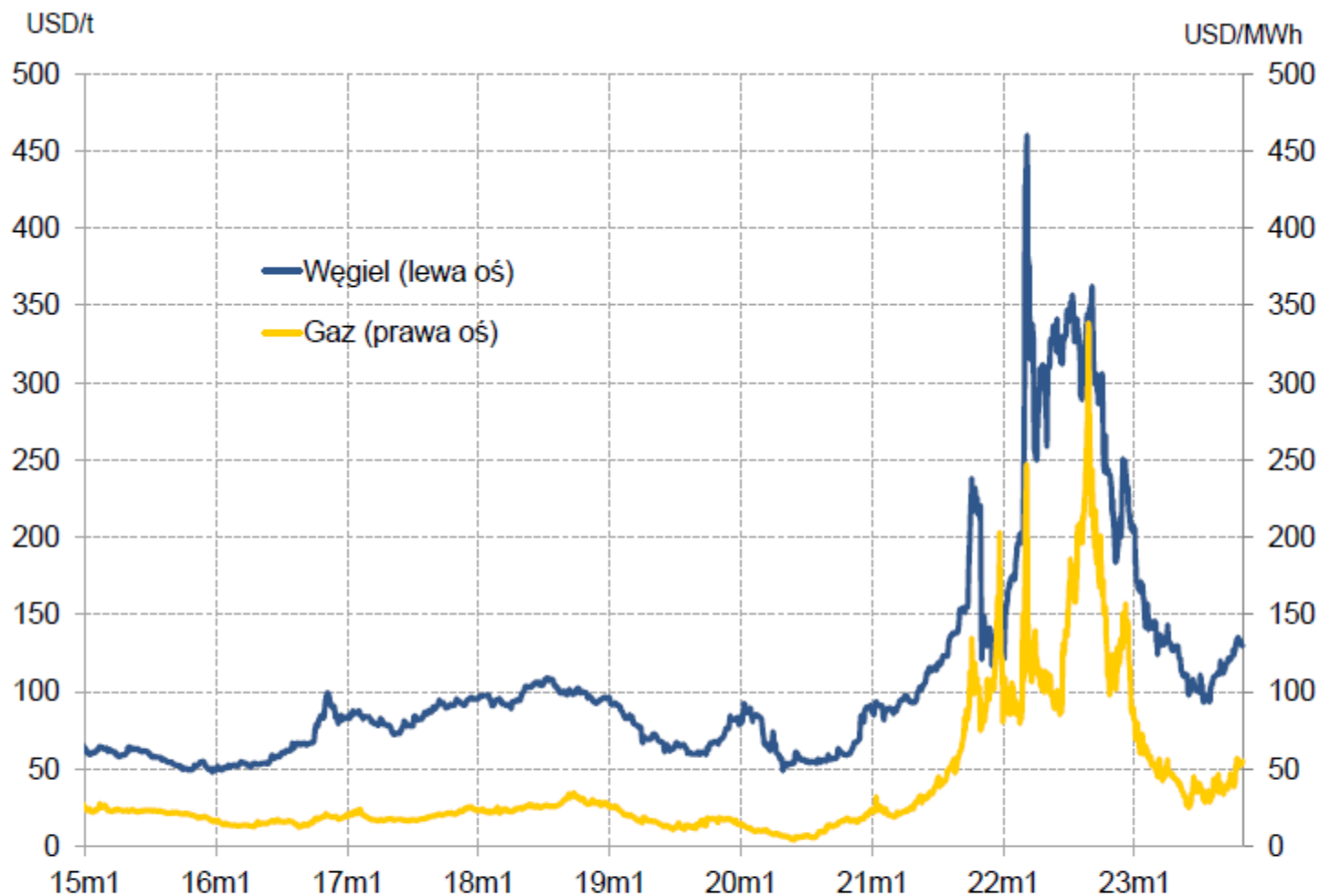
Ceny uprawnień do emisji CO2 są obecnie kluczowym kosztem w koncernach energetycznych (szczególnie w PGE, gdzie w 2019 r. koszty ich zakupu wynosiły **1,5 mld zł**, w 2020 r. **6,6 mld zł**, w 2021 **14,0 mld zł**, a w 2022 r. **20 mld zł**).

Inflacja w strefie euro, wrzesień 2021

Źródło: Eurostat, 2021.

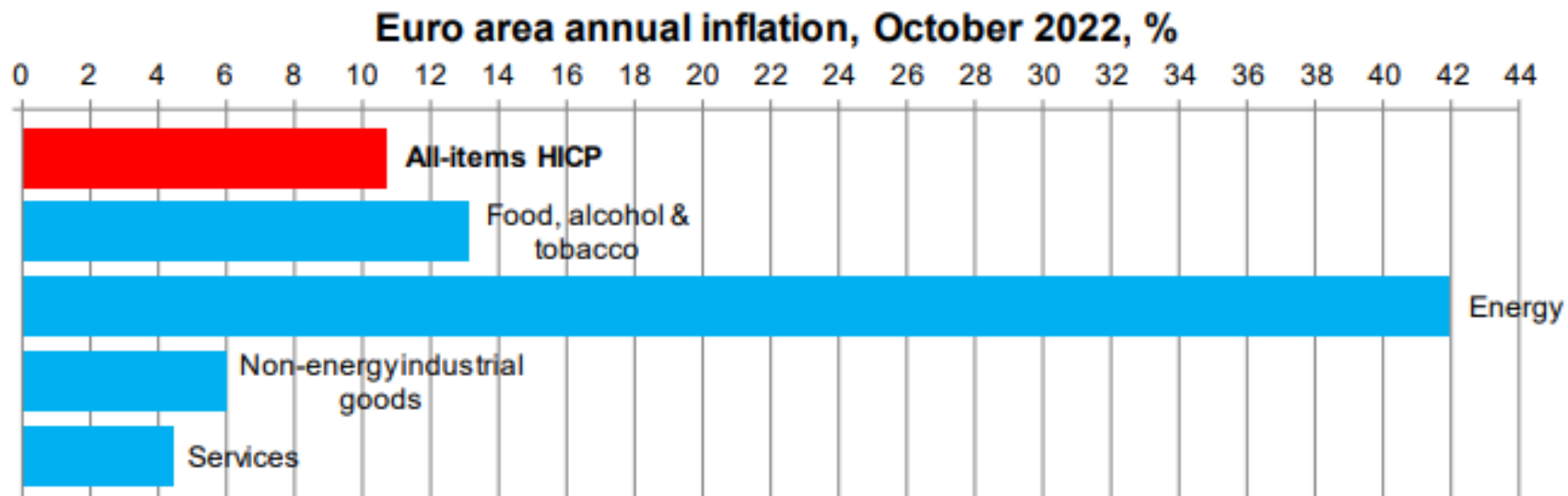
Ceny surowców energetycznych

Źródło: dane Bloomberg, obliczenia NBP.

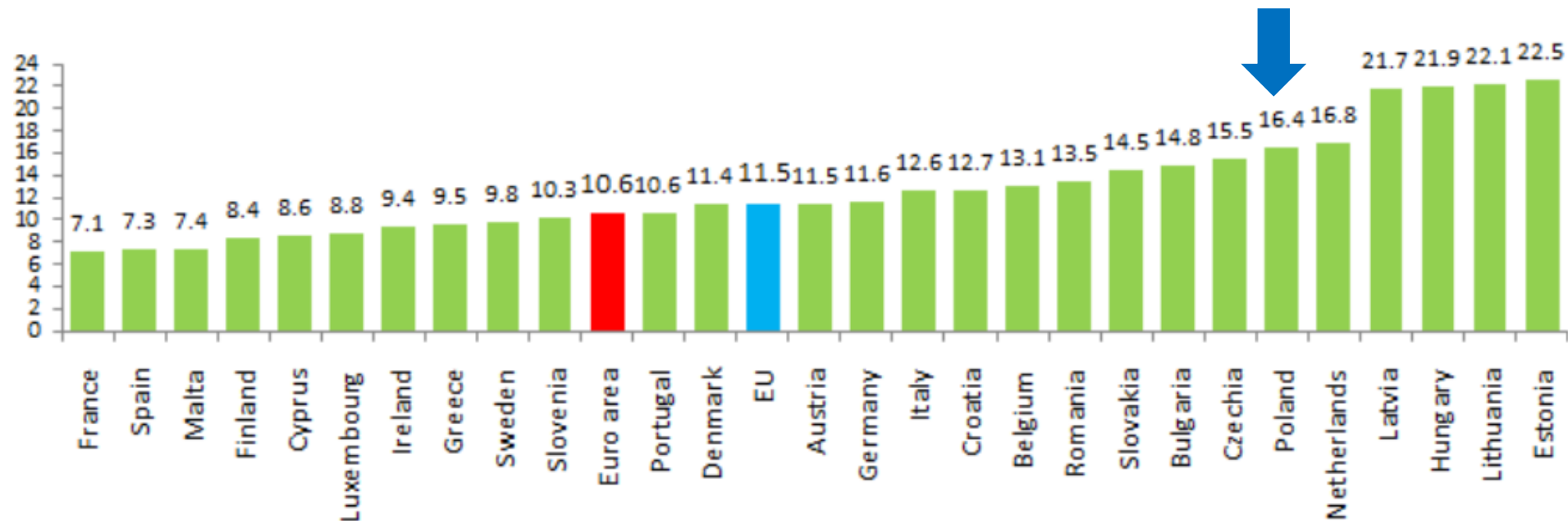
Ceny wyrażają notowania kontraktów futures na miesiąc wprzód na gaz ziemny dostarczany do holenderskiego hubu TTF oraz węgiel *Free on Board* w porcie Richards Bay. USD/t – cena wyrażona w dolarach amerykańskich za tonę. USD/MWh – cena wyrażona w dolarach amerykańskich za megawatogodzinę.

Inflacja w strefie euro, październik 2022

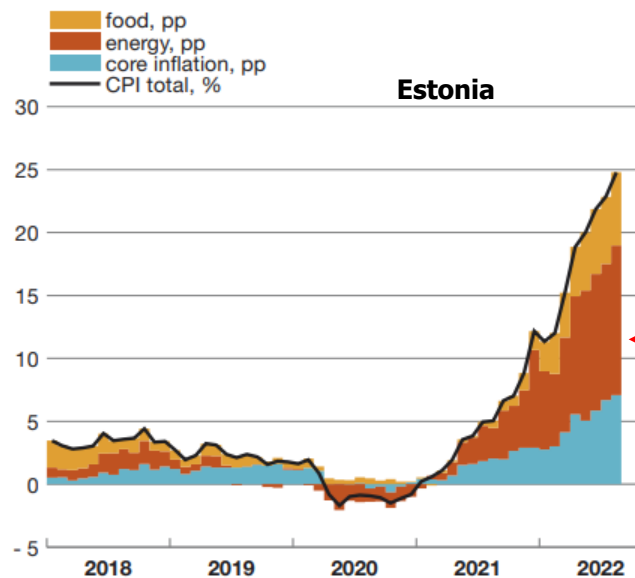

Źródło: Eurostat, 2022.

Stopa inflacji (HICP) w krajach UE, X 2022

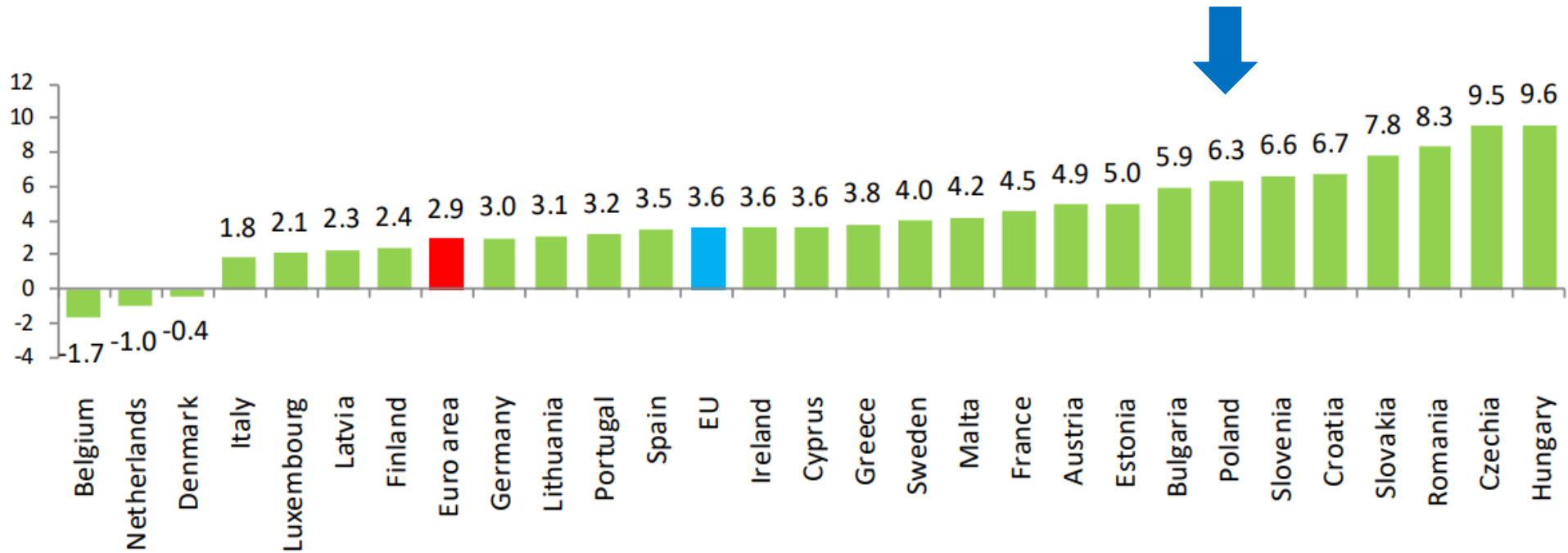

Źródło: Eurostat, 2022.

Ceny energii elektrycznej o **206%** wyższe niż rok wcześniej, a ceny gazu ziemnego wzrosły o **244%**.

Stopa inflacji (HICP) w krajach UE, X 2023

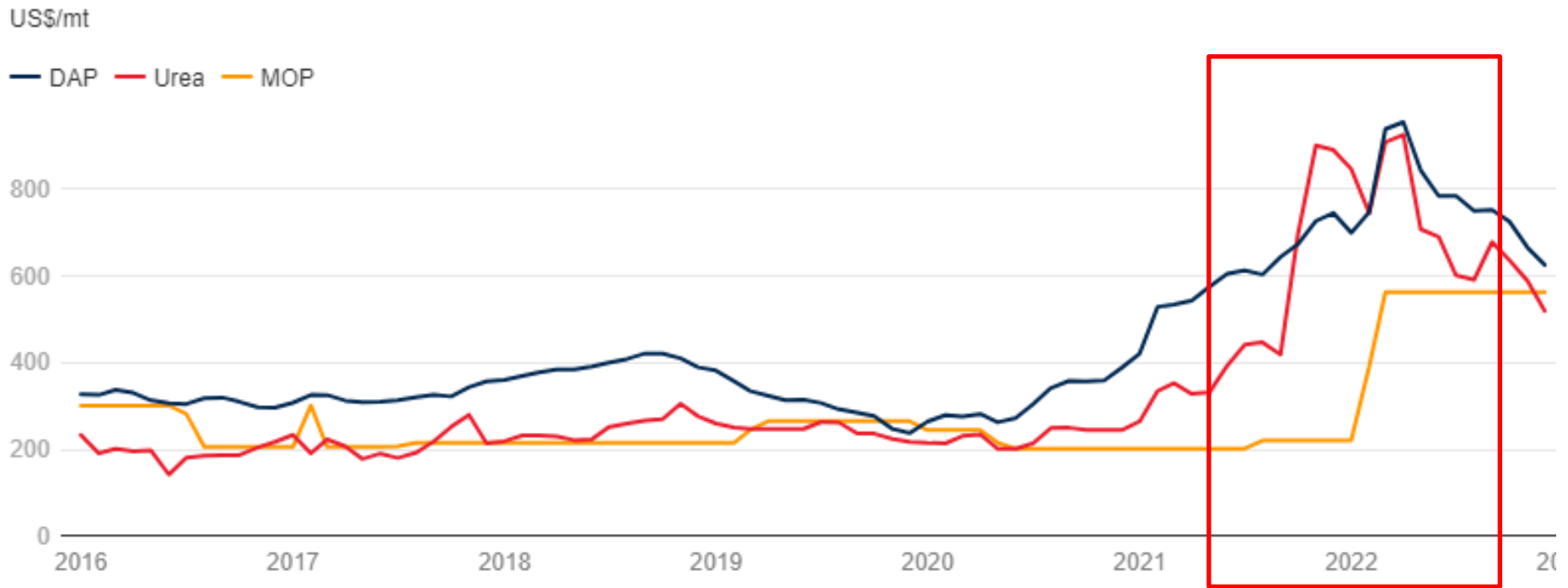

Źródło: Eurostat, 2023.

Ceny energii elektrycznej (w USD/1 kWh), 2023

Kraj	Udział węgla w produkcji energii elektrycznej, 2022 (w %)	Cena energii elektrycznej dla gospodarstw domowych (USD/kWh), III 2023	Cena energii elektrycznej dla przedsiębiorstw (USD/kWh), III 2023	Stopa inflacji (w %), IX / X 2023	Stopa wzrostu PKB (w %), VI / 2023
Polska	71%	0,226	0,497	6,5	-0,6
RPA	84%	0,149	0,071	5,4	1,6
Indie	74%	0,078	0,116	5,0	7,8
Kazachstan	67%	0,047	0,062	10,8	5,1
Indonezja	62%	0,091	0,070	2,6	5,2
Chiny	61%	0,075	0,087	0,0	4,9
Australia	48%	0,227	0,264	5,4	2,1
Malezja	42%	0,046	0,128	1,9	5,6
Wietnam	39%	0,076	0,072	3,6	5,3
Korea Płd.	34%	0,118	0,117	3,8	1,4
Niemcy	31%	0,416	0,442	3,8	-0,3
Japonia	30%	0,204	0,209	3,0	1,6
USA	20%	0,178	0,142	3,7	2,9

Ceny nawozów

Note: DAP = diammonium phosphate. MOP = muriate of potash. mt = metric ton. Last observation is December 2022.

Indeks cen surowców rolnych

indeks,
sty-20=100

W skład indeksu cen artykułów rolnych wchodzi ceny: pszenicy, rzepaku, wieprzowiny, ziemniaków, cukru, kakao, kawy, odtłuszczonego mleka w proszku, masła i zagęszczonego mrożonego soku pomarańczowego. System wag odwzorowuje strukturę konsumpcji polskich gospodarstw domowych.

Źródło: NBP, Raport o inflacji, lipiec 2023.

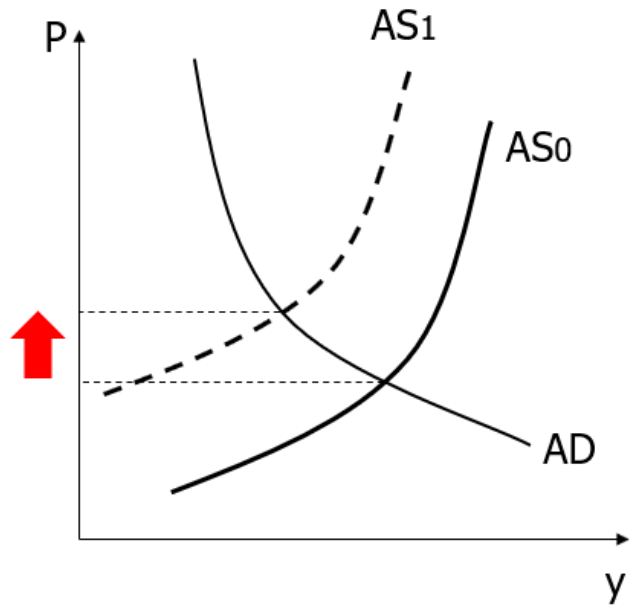
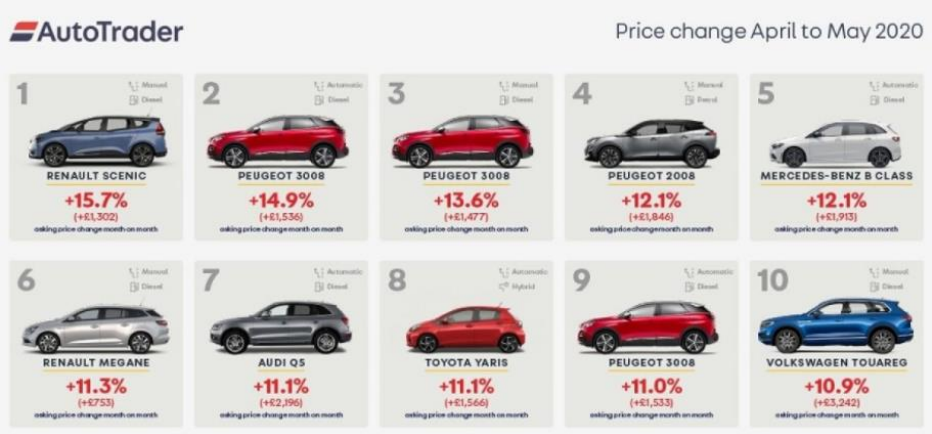
Polityka rolna w Holandii

Na początku czerwca holenderski 2022 r. rząd przyjął **plan redukcji emisji tlenku azotu o 70 proc. do 2030 roku**. Będzie się to wiązać koniecznością zamknięcia części gospodarstw rolnych i redukcją liczby hodowanych zwierząt.

40 tys. gospodarstw hodowlanych, będzie dotknięty realizacją rządowych planów. Dlatego niezadowoleni rolnicy od kilku tygodni organizują demonstracje przeciwko temu rozwiązaniu.

Lockdowny a ceny

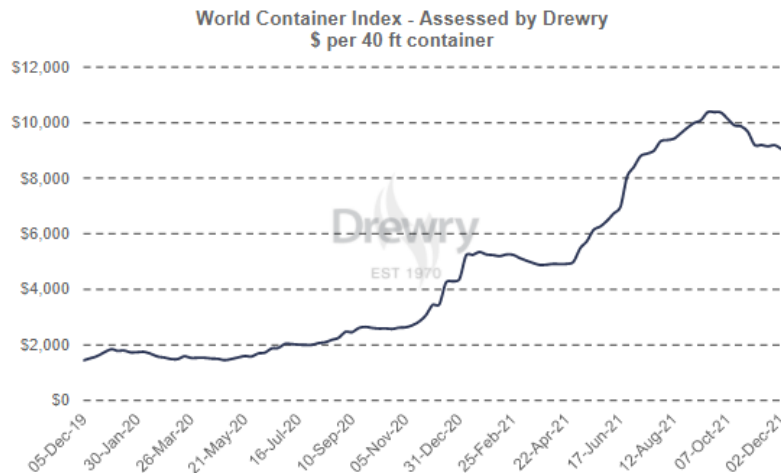
Korporacje o najwyższych zyskach, 2021

Branża motoryzacyjna

Rank	Name	Earnings	Price	Today	Price (30 days)	Country
1	 Toyota TM	\$29.97 B ⓘ	\$134.11	▼ 1.66%		 Japan
2	 Volkswagen VOW3.DE	\$25.54 B ⓘ	\$120.85	▲ 0.10%		 Germany
3	 BMW BMW.DE	\$25.28 B ⓘ	\$72.95	▲ 1.05%		 Germany
4	 Mercedes-Benz MBG.DE	\$18.83 B ⓘ	\$52.37	▲ 0.45%		 Germany
5	 Ford F	\$16.90 B ⓘ	\$11.67	▼ 0.85%		 USA
6	 Tesla TSLA	\$10.91 B ⓘ	\$204.99	▼ 7.55%		 USA
7	 Hyundai HYMTF	\$10.85 B ⓘ	\$27.50	▲ 0.00%		 S. Korea
8	 General Motors GM	\$9.68 B ⓘ	\$32.89	▲ 0.40%		 USA
9	 Honda HMC	\$8.28 B ⓘ	\$22.02	▼ 1.26%		 Japan
10	 Kia 000270.KS	\$6.14 B ⓘ	\$47.90	▲ 1.02%		 S. Korea

Ceny w transporcie morskim

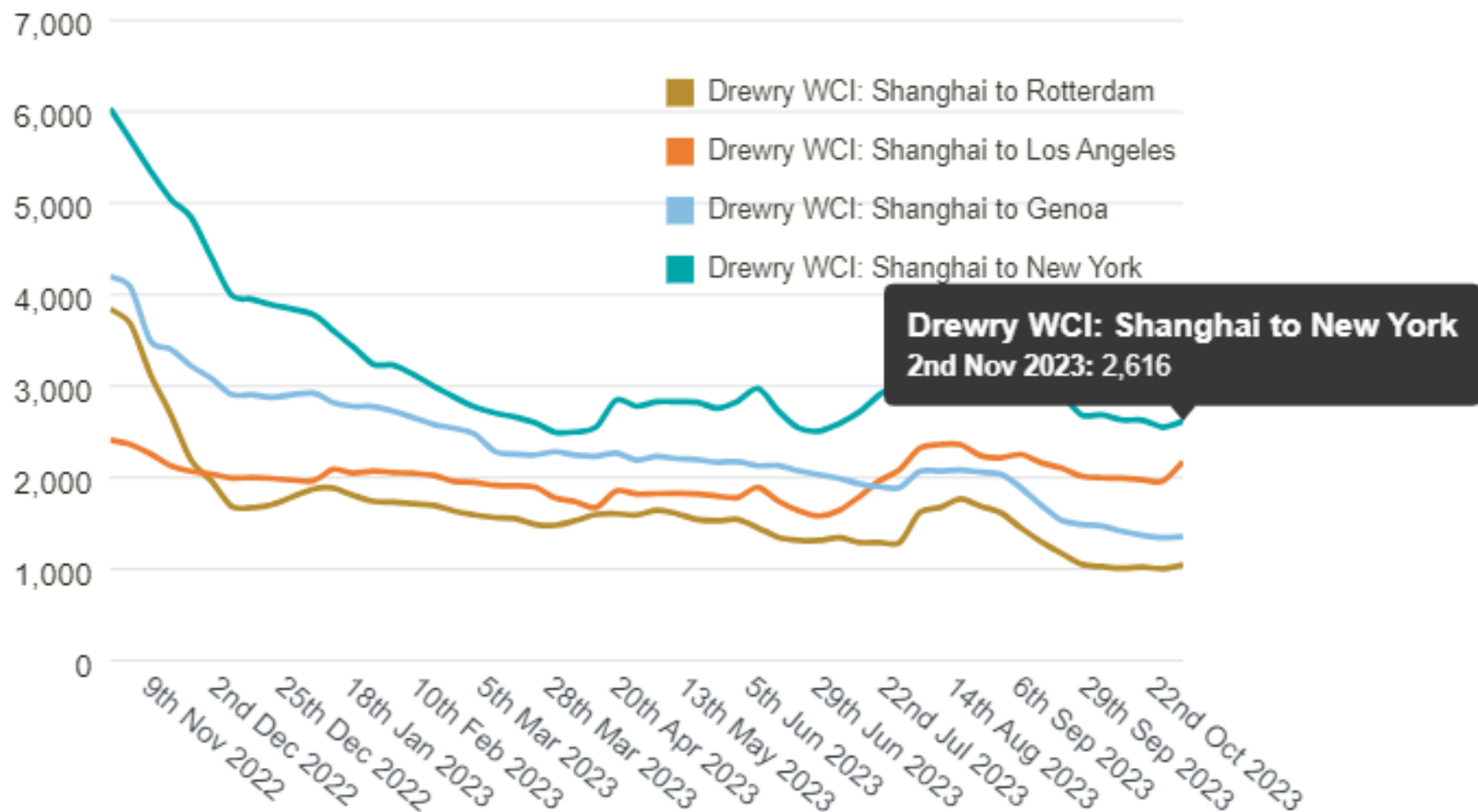
Route	18-Nov-21	25-Nov-21	2-Dec-21	Weekly change (%)	Annual change (%)
Composite Index	\$9,146	\$9,186	\$9,051	-1% ▼	196% ▲
Shanghai - Rotterdam	\$13,400	\$13,475	\$13,500	0%	283% ▲
Rotterdam - Shanghai	\$1,577	\$1,583	\$1,578	0%	35% ▲
Shanghai - Genoa	\$12,420	\$12,435	\$12,480	0%	240% ▲
Shanghai - Los Angeles	\$10,038	\$10,085	\$9,698	-4% ▼	140% ▲
Los Angeles - Shanghai	\$1,275	\$1,281	\$1,306	2% ▲	152% ▲
Shanghai - New York	\$13,139	\$13,230	\$12,582	-5% ▼	152% ▲
New York - Rotterdam	\$1,187	\$1,186	\$1,183	0%	83% ▲
Rotterdam - New York	\$6,272	\$6,232	\$6,214	0%	208% ▲

Wg Morskiej Agencji Gdynia, o ile w połowie 2019 r. koszt transportu TEU (czyli objętości kontenera 20-stopowego) wynosił **750-850 dolarów**, to w połowie 2020 r. było to już 950 - 1050 dol., a w 2021 roku **3600 - 3650 dol.**

Ceny w transporcie morskim

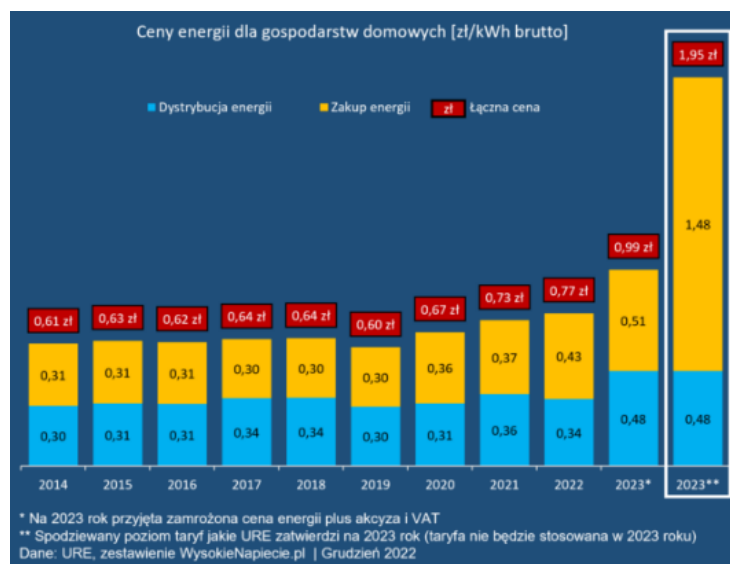
Drewry WCI: Trade Routes from Shanghai (US\$/40ft)

Zbiorcze wyniki finansowe 4 koncernów energetycznych (PGE, Enea, Tauron, Energa)

Wyszczególnienie	I kw. 2022	I kw. 2023	Różnica	% zmiana (r/r)
Przychody netto ze sprzedaży	38696	59496	20799	53,7%
Zysk (strata) z działal. oper.	4251	6665	2414	56,8%
Zysk (strata) brutto	4024	6042	2018	50,2%
Zysk (strata) netto	3019	4517	1498	49,6%
EBITDA	6510	8978	2468	37,9%

Źródło: bankier.pl, 2023.

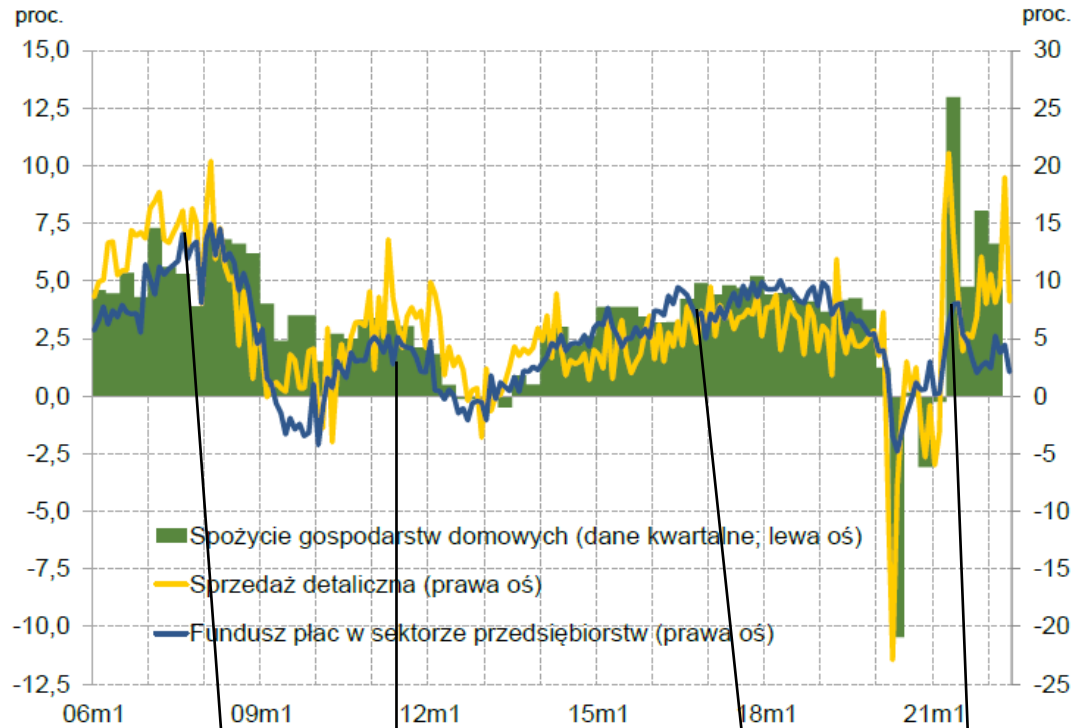
Wyniki Jastrzębskiej Spółki Węglowej (JSW)

Skonsolidowane raporty roczne				
	2019	2020	2021	2022
Waluta	PLN	PLN	PLN	PLN
<u>Przychody netto ze sprzedaży (tys.)</u> 	8 671 800	6 936 000	10 629 100	20 198 500
<u>Zysk (strata) z działal. oper. (tys.)</u> 	905 600	-1 780 600	1 262 400	9 336 400
Zysk (strata) brutto (tys.) 	828 000	-1 867 600	1 166 700	9 389 400
Zysk (strata) netto (tys.)* 	628 900	-1 546 000	903 700	7 561 400
Amortyzacja (tys.) 	1 033 900	1 104 900	1 220 100	1 227 700
EBITDA (tys.) 	1 939 500	-675 700	2 482 500	10 564 100

Źródło: bankier.pl, 2023.

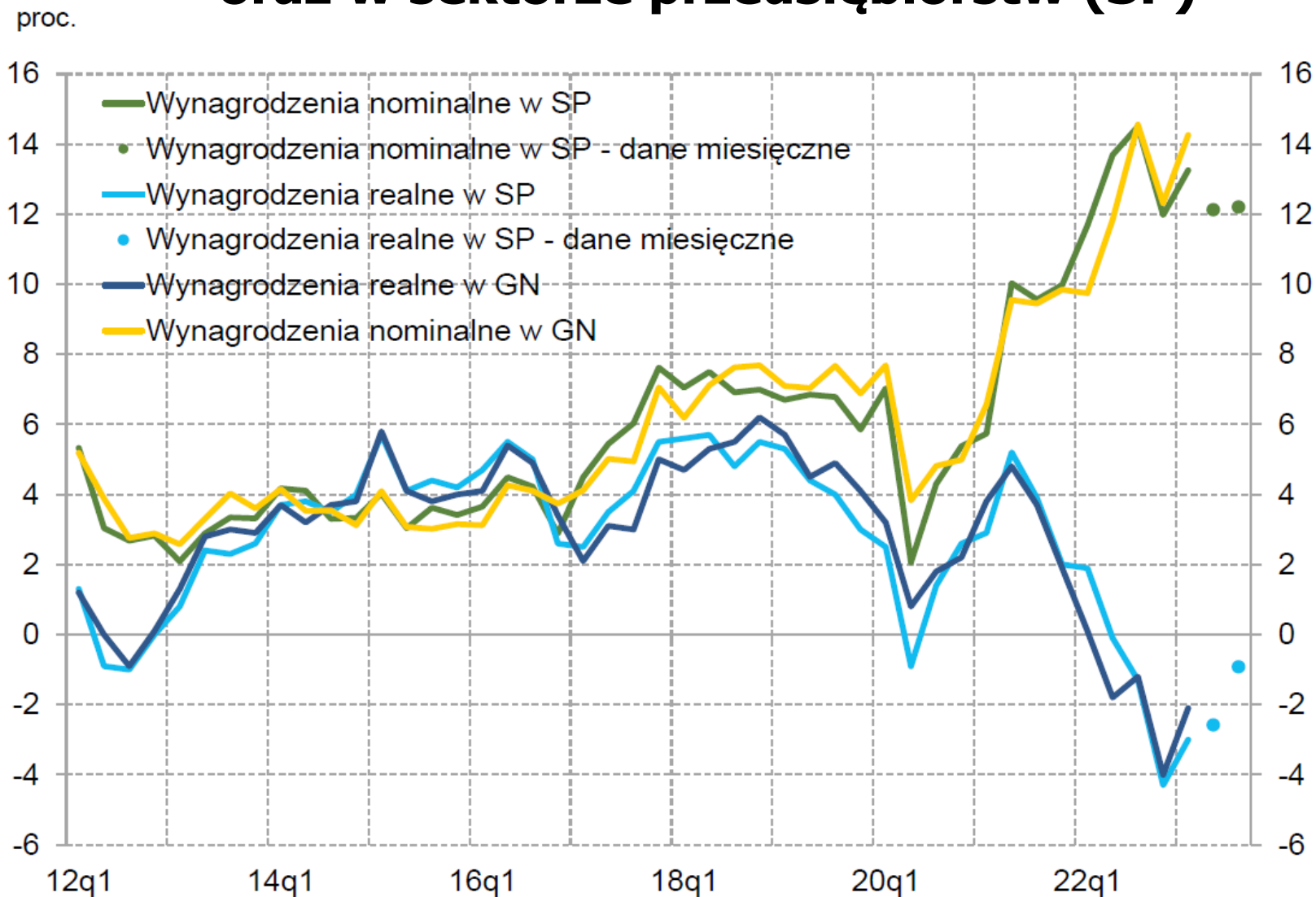
Spożycie, sprzedaż detaliczna i fundusz płac (r/r)

Stopa inflacji (%)

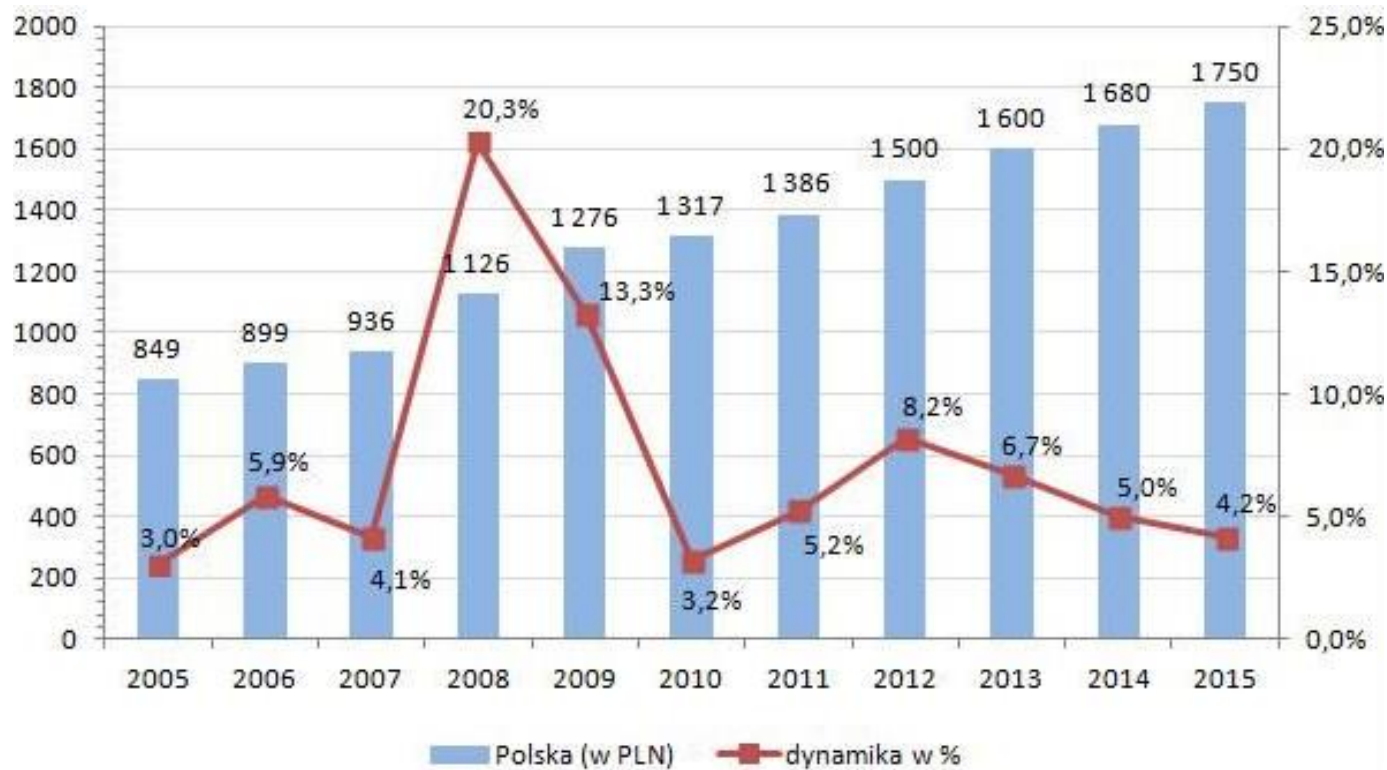

Dynamika (r/r) przeciętnych wynagrodzeń nominalnych i realnych w gospodarce narodowej (GN) oraz w sektorze przedsiębiorstw (SP)

Źródło: NBP, Raport o inflacji, lipiec 2023.

Płaca minimalna w Polsce (w PLN brutto) i jej dynamika (w %)

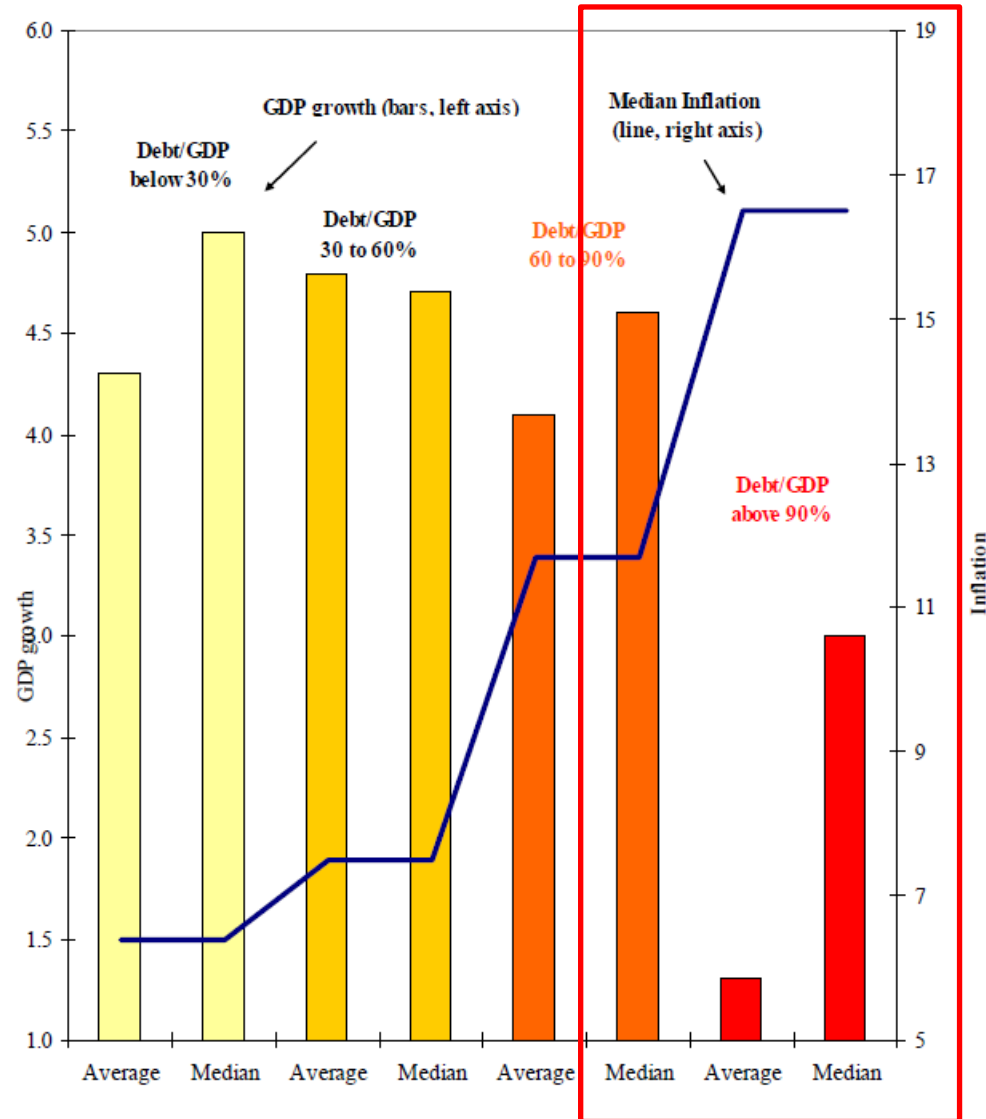

Źródło: Sedlak & Sedlak, wynagrodzenia.pl, GUS.

Płaca minimalna w 2016 r.: 1850 zł (+5,7%), w 2017 r.: 2000 zł (+8,1%); w 2018 r.: 2100 zł (+5,0%); w 2019 r.: 2250 zł (+7,1%); w 2020 r.: 2600 zł (+15,6%); w 2021 r.: 2800 zł (+7,7%); w 2022 r.: 3010 zł (+7,5%), w 2023 r. 3.490 zł, a od VII: 3600 zł (+19,6%), w 2024 r. od 1 stycznia do 30 czerwca - 4242 zł, od 1 lipca do 31 grudnia - 4300 zł (+19,4%).

Dług publiczny a wzrost gospodarczy i inflacja

- wybrane rynki wschodzące, 1946-2009

Źródło: Reinhart i Rogoff, *Growth in a time of debt*, 2010.

Wydatki sektora instytucji rządowych i samorządowych jako procent PKB

Country	2019	2020	2021
France	55	62	59
Greece	48	60	57
Belgium	52	59	55
Norway	52	59	49
Finland	53	57	55
Austria	49	57	56
Italy	48	57	56
Canada	41	54	47
Denmark	50	53	51
Sweden	49	52	49
Spain	42	52	51
Slovenia	43	51	49
United Kingdom	40	51	48
Hungary	46	51	48
Germany	45	51	51
Iceland	43	51	49
Portugal	42	49	48
Poland	42	48	44
United States	38	48	..
Netherlands	42	48	46
Czech Republic	41	47	46
Luxembourg	43	47	42
New Zealand	41	46	..
Japan	39	46	..
Israel	40	46	41
Estonia	39	46	42
Slovak Republic	41	45	47
Australia	42	45	..
Latvia	38	43	45
Lithuania	35	43	39
Switzerland	33	38	..
Korea	34	38	..
Ireland	24	27	25

Źródło: OECD,
Government at a Glance,
2022.

Zmiana długu publicznego w 17 krajach OECD

Kraj	2019	2020	Zmiana (w pp. PKB)	Zmiana (w mld USD)
USA	136,3	161,4	25,2	5 274,0
Japonia	234,6	257,8	23,2	1 154,2
Wielka Brytania	118,5	149,0	30,5	826,5
Francja	123,1	145,3	22,2	583,9
Kanada	106,9	141,9	35,0	574,9
Włochy	154,1	183,5	29,4	554,5
Niemcy	67,5	78,7	11,2	429,2
Hiszpania	117,7	147,5	29,8	381,7
Australia	77,0	92,6	15,6	208,0
Belgia	119,7	140,7	21,0	108,2
Korea Płd.	52,7	58,8	6,1	99,8
Meksyk	57,9	66,1	8,3	88,8
Polska	63,4	77,3	14,0	82,9
Niderlandy	62,3	69,8	7,5	68,1
Turcja	35,2	43,0	7,8	56,2
Szwecja	55,9	62,2	6,3	34,3
Szwajcaria	39,5	42,9	3,5	25,9
RAZEM (1-17)				10 551,2

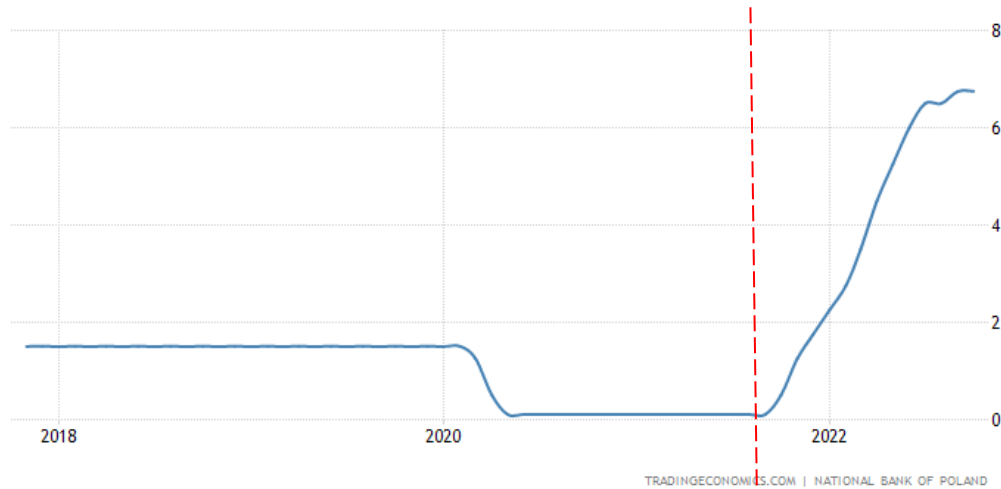
Tarcza antyinflacyjna 1.0

- obniżenie stawki VAT na gaz ziemny z 23% do 8% – od stycznia do marca 2022 roku,
- zniesienie akcyzy na energię elektryczną i obniżenie stawki VAT na energię elektryczną z 23% na 5% – od stycznia do marca 2022 roku,
- obniżka VAT na ciepło systemowe (ogrzewanie z kaloryferów) z 23% do 8% – od stycznia do marca 2022 roku,
- obniżenie ceny paliwa przez maksymalne zmniejszenie akcyzy – do końca maja 2022 roku.

Tarcza antyinflacyjna 2.0

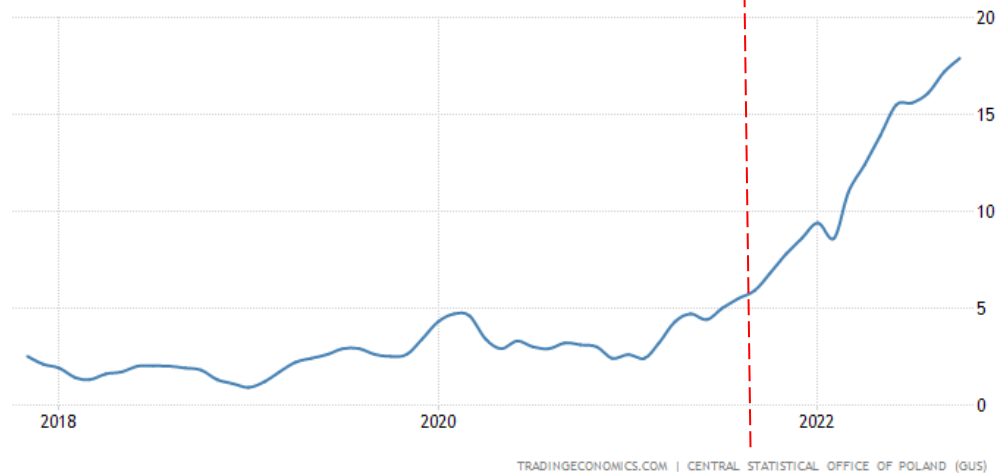
- obniżenie podatku VAT z 23% do 8% na paliwa,
- przedłużenie 5% stawki VAT na prąd,
- obniżenie stawki VAT na ciepło do 5%,
- wprowadzenie zerowej stawki VAT na nawozy i inne wybrane środki wykorzystywane w produkcji rolniczej,
- wprowadzenie zerowej stawki VAT na gaz ziemny,
- wprowadzenie zerowej stawki VAT dla podstawowych produktów żywnościowych objętych wcześniej stawką 5%.

Stopa referencyjna NBP

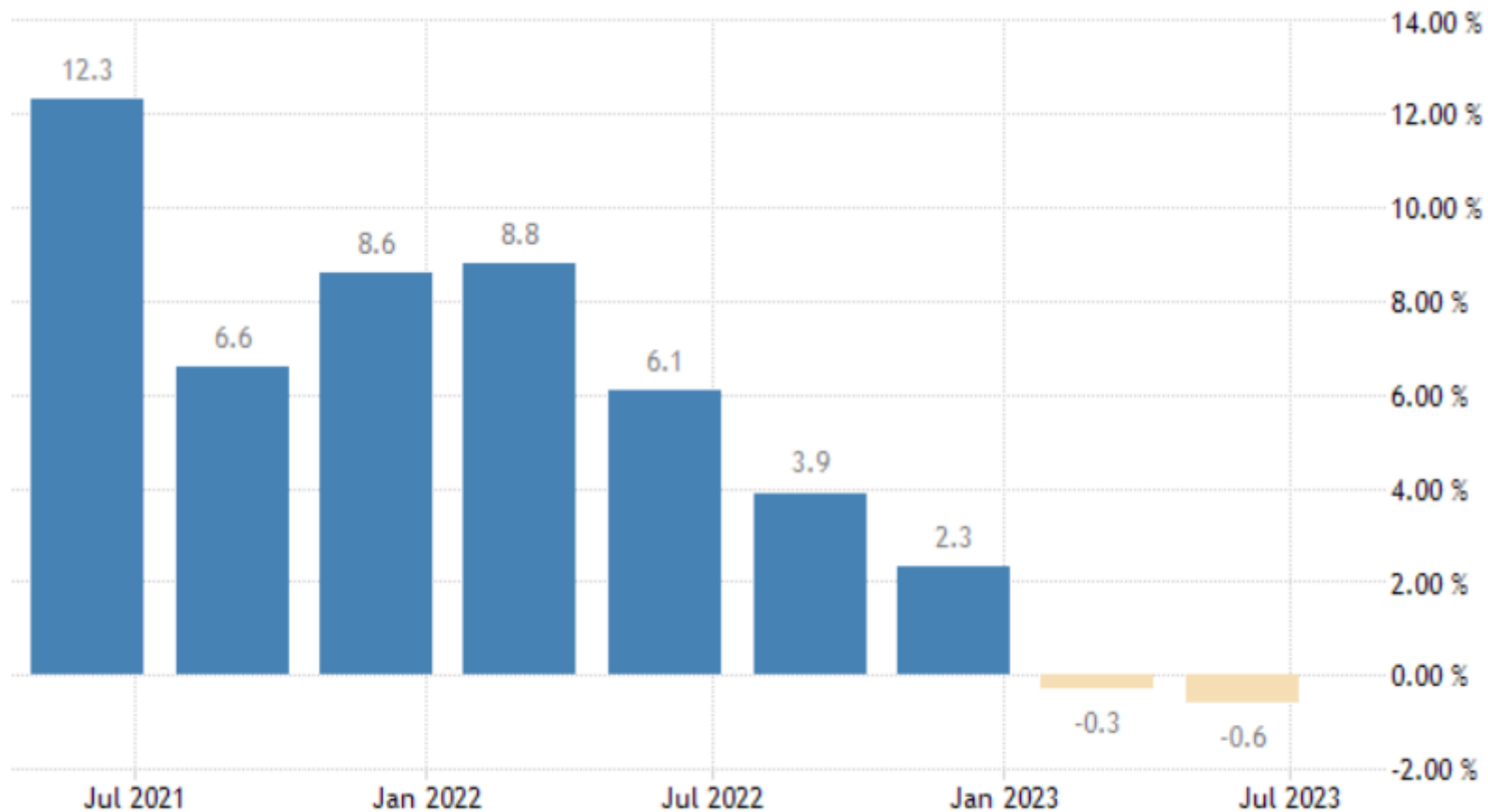

2020	
2020-03-18	1,00
2020-04-09	0,50
2020-05-29	0,10
2021	
2021-10-07	0,50
2021-11-04	1,25
2021-12-09	1,75
2022	
2022-01-05	2,25
2022-02-09	2,75
2022-03-09	3,50
2022-04-07	4,50
2022-05-06	5,25
2022-06-09	6,00
2022-07-08	6,50
2022-09-08	6,75

Stopa inflacji

Stopa wzrostu PKB w Polsce

TRADINGECONOMICS.COM | CENTRAL STATISTICAL OFFICE OF POLAND (GUS)

Źródło: Trading Economics, 2023.

Koniunktura konsumencka

Źródło: GUS, IX 2023.

Okres badania ankietowego		Zmiany sytuacji finansowej gospodarstwa domowego w:		Zmiany ogólnej sytuacji ekonomicznej kraju w:		Obecne dokonywanie ważnych zakupów	Wskaźnik ufności konsumenckiej BWUK
		ostatnich 12 miesiącach	najbliższych 12 miesiącach	ostatnich 12 miesiącach	najbliższych 12 miesiącach		
Rok	Kwartał Miesiąc	a	b	c	d	e	
		saldo ocen w procentach					
		Lata					
2013		-21,9	-13,6	-45,2	-31,2	-21,6	-26,7
2014		-15,7	-7,3	-29,9	-18,4	-13,7	-17,0
2015		-10,7	-2,8	-21,5	-11,4	-8,2	-10,9
2016		-3,9	0,9	-11,0	-9,4	-2,5	-5,2
2017		0,1	2,8	1,8	-1,8	9,2	2,4
2018		0,6	3,6	8,7	2,8	12,8	5,7
2019		4,8	6,3	9,7	1,2	16,4	7,7
2020		-6,5	-8,4	-24,9	-29,1	-13,4	-16,4
2021		-10,3	-8,2	-38,4	-27,5	-13,3	-19,6
2022		-26,4	-31,3	-56,2	-50,1	-34,9	-39,8
2023	08	-18,5	-10,2	-39,9	-20,7	-21,8	-22,3
	09	-15,9	-5,7	-37,0	-18,8	-24,0	-20,3

Inflacja w Polsce

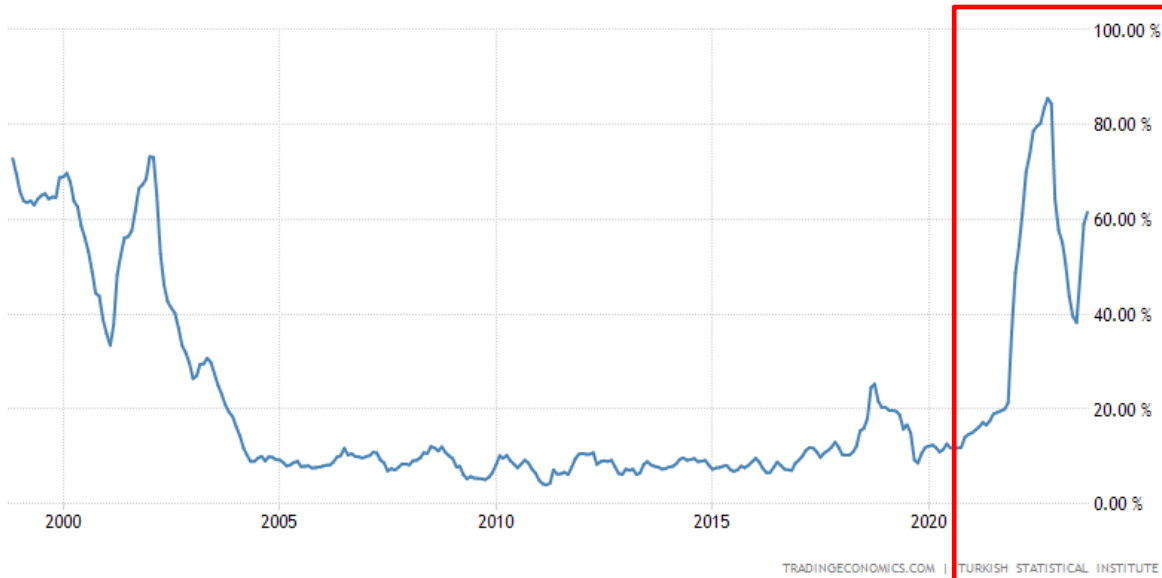

8,2%
IX.2023

Kurs złotego: USD/PLN

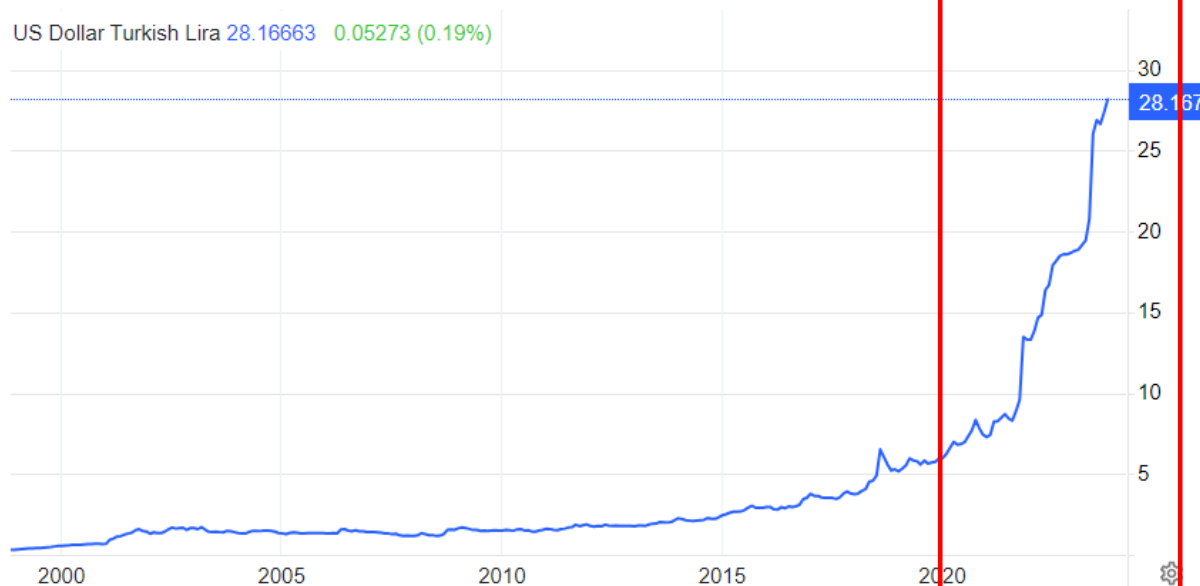
Inflacja w Turcji

61,5%
IX.2023

Kurs tureckiej liry: USD/TRY

US Dollar Turkish Lira 28.16663 0.05273 (0.19%)

Inflacja w Argentynie

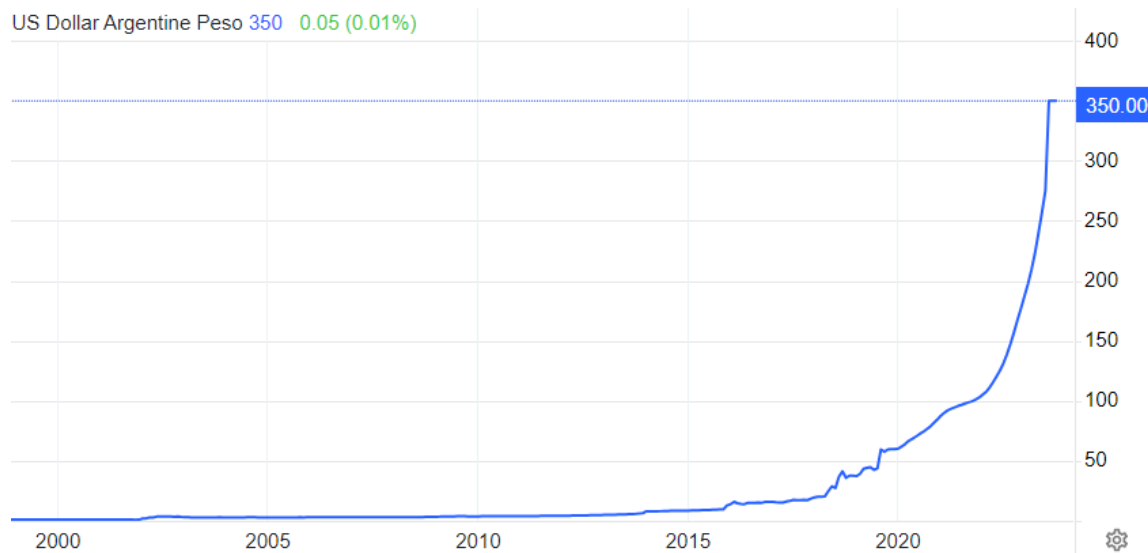

138,3%
IX.2023

TRADINGECONOMICS.COM | INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA Y CENSOS (INDEC)

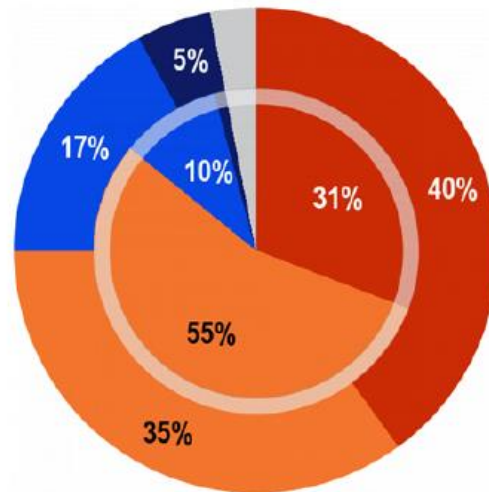
Kurs argentyńskiego peso: USD/ARS

US Dollar Argentine Peso 350 0.05 (0.01%)

Stopień rozpowszechnienia problemu korupcji w UE - opinie przedstawicieli biznesu

Pana/i zdaniem, jak bardzo problem korupcji jest rozpowszechniony w (NASZYM KRAJU)?

- Bardzo rozpowszechniony
- Raczej rozpowszechniony
- Raczej rzadki
- Bardzo rzadki
- Nie występuje (NIE ODCZYTUJ)
- Trudno powiedzieć

UE27 ● Część zewnętrzna wykresu

PL ● Część wewnętrzna wykresu

Źródło: EC, *Businesses' attitudes towards corruption in the EU*, 2013.

Korupcja zwiększa średnie koszty działalności gospodarczej o 10% [WEF]

Prawo antymonopolowe

Prawo, którego zadaniem jest ochrona konkurencji przed negatywnymi działaniami uczestników rynku.

Określa ono warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów (dokonywanej w interesie publicznym). Reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję (czyli porozumieniom ograniczającym konkurencję i nadużywanie pozycji dominującej), a także praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów i antykonkurencyjnym koncentracjom (łączeniu się) przedsiębiorców.

Prawo antymonopolowe wskazuje również organy odpowiedzialne za organizację ochrony konkurencji i konsumentów – m.in. uprawnienia Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Inspekcji Handlowej i rzeczników konsumentów. Reguluje także tryb postępowania antymonopolowego i kary przewidziane za naruszenie tego prawa.

Do prawa antymonopolowego można również zaliczyć przepisy regulujące postępowanie w sprawach dotyczących pomocy publicznej.

Kartel / *cartell*

Kartel - oznacza porozumienie lub praktyki uzgodnione co najmniej dwóch konkurentów, mające na celu koordynację ich zachowań konkurencyjnych na rynku lub wpłynięcie na istotne czynniki konkurencji poprzez praktyki takie, jak: **ustalanie lub koordynacja cen** nabycia lub sprzedaży bądź innych warunków transakcji, **podział poziomu produkcji lub sprzedaży, podział rynków i klientów** (w tym zmowa przetargowa), **ograniczenia związane z przywozem lub wywozem** lub działania antykonkurencyjne skierowane przeciwko innym konkurentom.

Źródło: EC.

Kartel OPEC

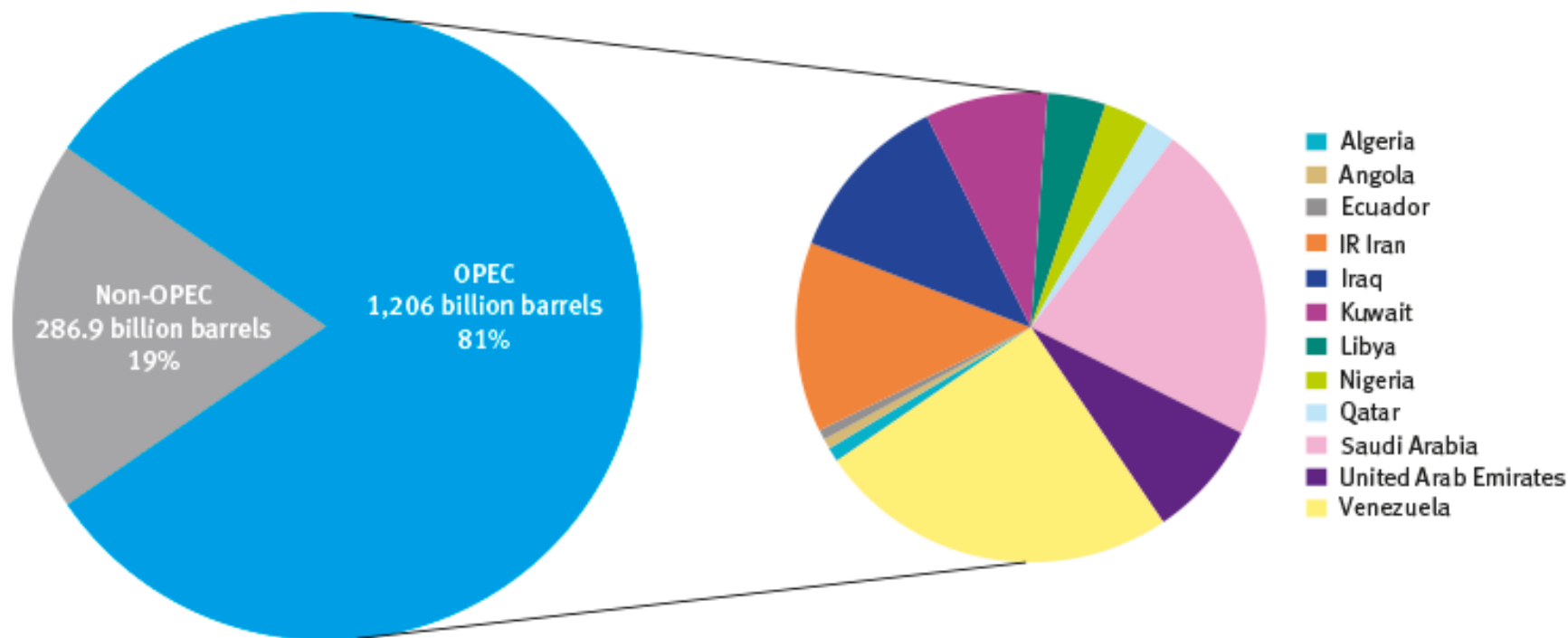
OPEC (Organization of the Petroleum Exporting Countries) to Organizacja Krajów Eksportujących Ropę Naftową z siedzibą w Wiedniu.

Celem organizacji jest kontrolowanie światowego wydobycia ropy, poziomu cen i opłat eksploatacyjnych.

Utworzona została w 1960 r. w Bagdadzie. Wzrost znaczenia OPEC przypada na okres kryzysu naftowego lat 1973-1974 kiedy to organizacja wielokrotnie podwyższała światowe ceny ropy naftowej.

Do OPEC obecnie należą (w nawiasie rok przystąpienia): 1. Algieria (1969), 2. Arabia Saudyjska (1960), 3. Indonezja (1962), 4. Irak (1960), 5. Iran (1960), 6. Katar (1961), 7. Kuwejt (1960), 8. Libia (1962); 9. Nigeria (1971), 10. Wenezuela (1960), 11. Zjednoczone Emiraty Arabskie (1967).

Udział OPEC w światowych rezerwach ropy

OPEC proven crude oil reserves, at end of 2014 (billion barrels, OPEC share)

Venezuela	299.95	24.9%	Iraq	143.07	11.9%	Libya	48.36	4.0%	Algeria	12.20	1.0%
Saudi Arabia	266.58	22.1%	Kuwait	101.50	8.4%	Nigeria	37.07	3.1%	Angola	8.42	0.7%
IR Iran	157.53	13.1%	UAE	97.80	8.1%	Qatar	25.24	2.1%	Ecuador	8.27	0.7%

Source: OPEC Annual Statistical Bulletin 2015.

Kartel producentów samochodów ciężarowych

Daimler AG , Paccar Inc.'s DAF and other truckmakers agreed to pay European Union regulators a record **2.93 billion euros** (\$3.23 billion) in fines for fixing prices of medium- and heavy-duty vehicles over **14 years**.

Daimler got the largest penalty of **1.01 billion euros** and DAF will pay **752.7 million euros** as part of a settlement with the European Commission that cut potential fines. Volvo AB and its Renault trucks brand face a **670.4 million-euro** fine and CNH Industrial NV'S Iveco will pay **494.6 million euros**.

Starting in 1997 with a meeting of senior managers in a Brussels hotel, the companies set the factory price of trucks and coordinated the timing and the passing-on of costs for new emissions technologies, the EU said.

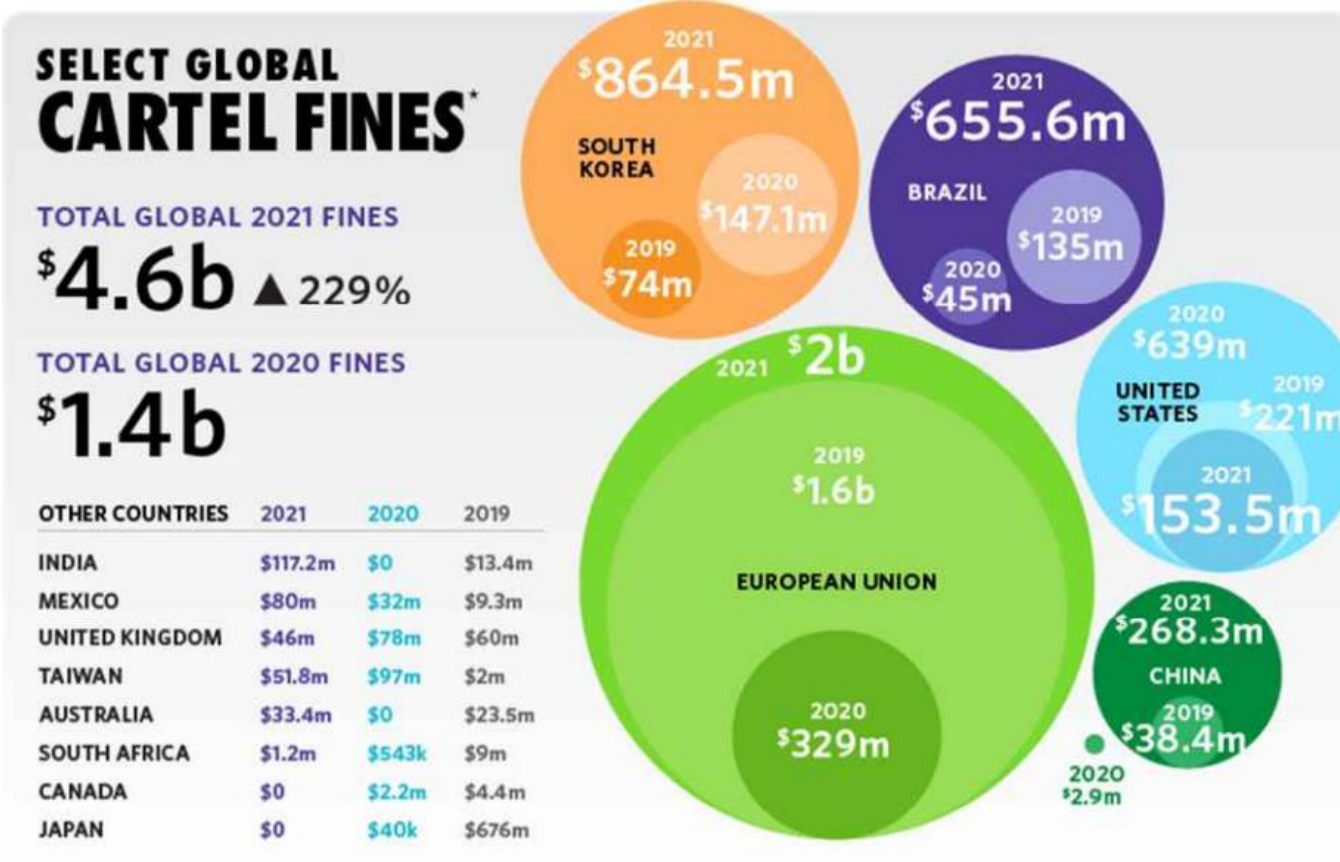

10 najwyższych kar w Europie nałożonych na kartele

Year	Case name	Amount in €*
2016/2017	Trucks	3 807 022 000
2012	TV and computer monitor tubes	1 409 588 000
2013/2016	Euro interest rates derivatives (EIRD)**	1 310 039 000
2008	Carglass	1 185 500 000
2014	Automotive bearings	953 306 000
2007	Elevators and escalators	832 422 250
2001	Vitamins	790 515 000
2010/2017	Airfreight (incl. re-adoption)	785 345 000
++2013/2015++	Yen interest rate derivatives (YIRD)	669 719 000
2007/2012	Gas insulated switchgear (incl. re-adoption)	675 445 000

Źródło: EC.

Kary nakładane na kartele w latach 2019-2021

* Fine totals reflect enforcement activity from January 1 – December 21. They are based on publicly available information and may not be exhaustive.

Źródło: Morgan Lewis. 2022.

Według najnowszego raportu opublikowanego przez firmę prawniczą Morgan Lewis, globalne kary za kartele wyniosły **4,6 mld USD** w 2021 r., co oznacza wzrost o 229% w porównaniu z 2020 r.

Ceny, liczby podwyżek, skala podwyżek oraz przychody netto ze sprzedaży 12 leków w USA

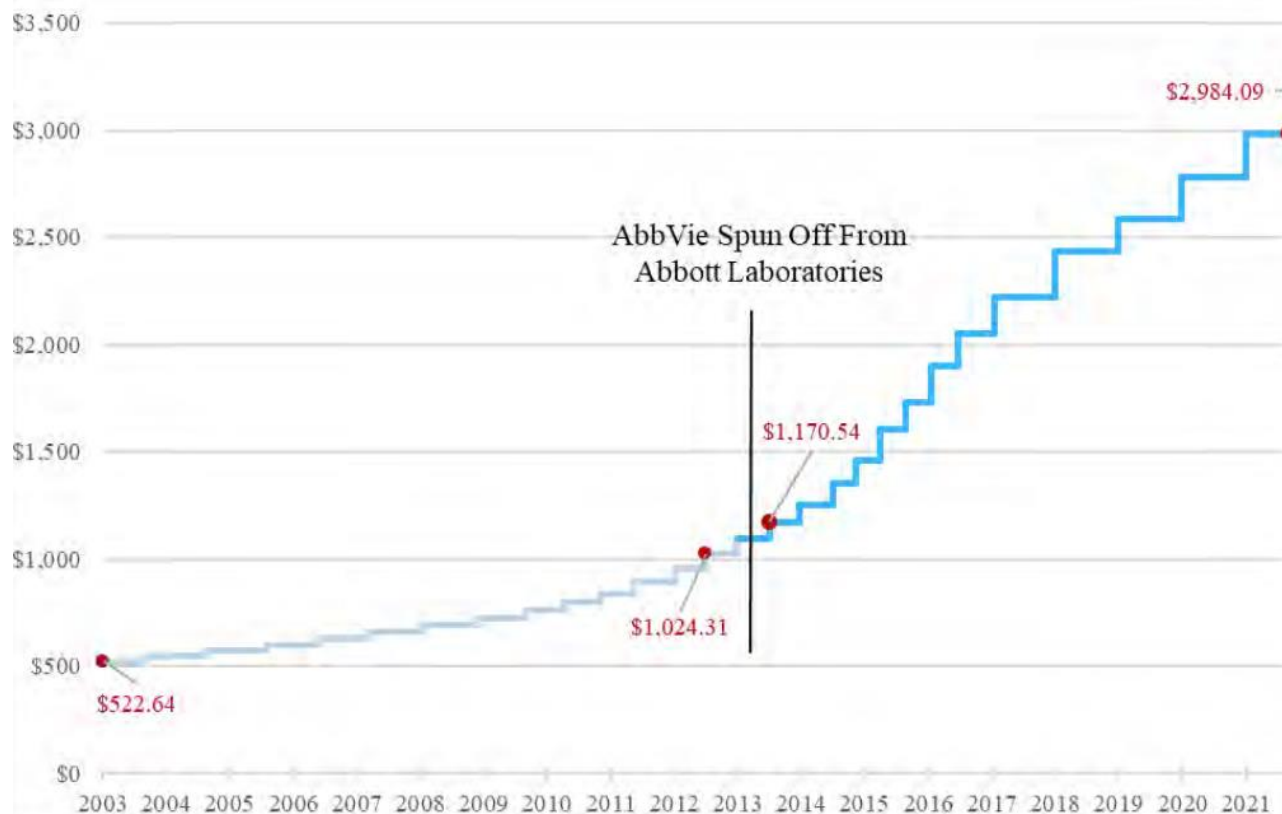
Drug	Price Today	No. of Price Increases*	Price Increase Since Launch	2019 U.S. Net Revenue
Copaxone (Teva)	\$85,400/year	25+	825%	\$950 Million
Enbrel (Amgen)	\$72,200/year	25+	486%	\$5.05 Billion
Gleevec (Novartis)	\$123,000/year	20+	395%	\$330 Million
H.P. Acthar (Mallinckrodt)	\$39,864/vial	5	> 100,000%	\$953 Million
Humalog (Eli Lilly)	\$274.70/vial	30+	1219%	\$1.67 Billion
Humira (AbbVie)	\$71,600/year	25+	471%	\$14.9 Billion
Imbruvica (AbbVie)	\$181,500– \$242,000/year	5+	82%	\$3.83 Billion
Lantus (Sanofi)	\$283.56/vial	20+	715%	\$1.14 Billion
Lyrica (Pfizer)	\$1,200/year	20+	420%	\$2.01 Billion
NovoLog (Novo Nordisk)	\$289.36/vial	25+	627%	\$1.18 Billion
Revlimid (Celgene/BMS)	\$192,000/year	20+	255%	\$6.27 Billion
Sensipar (Amgen)	\$9,800/year	20+	232%	\$252 Million

Firmy objęte dochodzeniem Komitetu łącznie podniosły ceny 12 badanych leków ponad 250 razy. Leki objęte śledztwem Komisji są obecnie wyceniane średnio o prawie 500% wyżej niż w momencie ich wprowadzenia na rynek. Ceny H.P. Acthar Gel (Acthar) firmy Mallinckrodt wzrosły o 100 000% w porównaniu do cen stosowanych w momencie wprowadzenia produktu na rynek.

Ceny leku Humira w USA

Lek Humira jest stosowany w leczeniu zapalenia stawów u osób dorosłych.

Firma AbbVie w latach 2003-2020 uzyskała **170 mld USD** ze sprzedaży leku Humira na całym świecie. Humira jest najlepiej sprzedającym się lekiem w USA (w 2020 roku sprzedaż na tym rynku wyniosła 16 mld USD).

Podsumowanie

Główną przyczyną obecnej wysokiej inflacji jest **wzrost cen energii**, który wynika z polityki klimatycznej oraz wojny na Ukrainie.

Do inflacji przyczyniła się **polityka lockdownów**, ograniczająca podaź, przerywająca łańcuchy dostaw oraz tworząca nierównowagi strukturalne.

Inflację generuje **ekspansywna polityka budżetowa** – polegająca na zwiększaniu wydatków (m.in. w związku z programami pomocowymi dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw) oraz na obniżaniu podatków dochodowych.

Kolejną przyczyną była **ekspansywna polityka monetarna** – polegająca na stosowaniu niskich stóp procentowych oraz zwiększaniu podaży pieniądza.

Inflacji sprzyja też **ograniczona konkurencja, korupcja oraz polityka cenowa dużych korporacji**.